

GRUPA KAPITAŁOWA
PROJPRZEM MAKRUM S.A.
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

BYDGOSZCZ, DNIA 29 MARCA 2018 ROKU

Wybrane skonsolidowane dane finansowe.....	5
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....	6
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....	7
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	8
1. Informacje ogólne	10
2. Skład Grupy Kapitałowej PROJPRZEM MAKRUM S.A.	10
3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej	11
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	12
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach.....	12
5.1. Profesjonalny osąd.....	12
5.2. Niepewność szacunków i założeń.....	13
6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
6.1. Oświadczenie o zgodności	16
6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	17
7. Zmiana szacunków i korekty błędów	17
8. Istotne zasady rachunkowości	17
8.1. Zasady konsolidacji.....	17
8.2. Połączenia przedsięwzięć.....	18
8.3. Wycena do wartości godziwej	18
8.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	19
8.5. Rzeczowe aktywa trwale.....	20
8.6. Nieruchomości inwestycyjne	20
8.7. Aktywa niematerialne	20
8.8. Wartość firmy (Goodwill).....	21
8.9. Leasing.....	22
8.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych.....	22
8.11. Koszty finansowania zewnętrznego	22
8.12. Aktywa finansowe.....	23
8.12.1. Ujęcie i wyłączenie składnika aktywów finansowych oraz zobowiązania finansowego	23
8.12.2. Wycena instrumentów finansowych na dzień powstania	23
8.12.3. Wycena instrumentów finansowych na dzień bilansowy	23
8.13. Utrata wartości aktywów finansowych	24
8.13.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu	24
8.13.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	24
8.13.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	24
8.14. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	25
8.14.1. Zabezpieczenie wartości godziwej.....	25
8.14.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	25
8.14.3. Zabezpieczenia udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.....	26
8.15. Zapasy	26
8.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26
8.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	27
8.18. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	27
8.19. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	27
8.20. Rezerwy	27
8.21. Świadczenia pracownicze	27
8.22. Płatności w formie akcji.....	28

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach PLN)

8.23. Przychody	28
8.24. Podatki	28
8.25. Zysk netto na akcję	29
9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości	29
10. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	31
11. Segmenty operacyjne	37
12. Przychody i koszty	39
12.1. Koszty według rodzajów	39
12.2. Pozostałe przychody operacyjne	39
12.3. Pozostałe koszty operacyjne	40
12.4. Przychody finansowe	40
12.5. Koszty finansowe	41
13. Podatek dochodowy	41
13.1. Obciążenie podatkowe	41
13.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej	41
13.3. Odroczony podatek dochodowy	42
14. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	43
15. Zysk przypadający na jedną akcję	43
16. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	44
17. Rzeczowe aktywa trwałe	44
18. Leasing	45
18.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	45
19. Nieruchomości inwestycyjne	46
20. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	48
21. Aktywa niematerialne	49
22. Wartość firmy	49
23. Pozostałe aktywa finansowe	50
24. Pożyczki	50
25. Świadczenia pracownicze	50
25.1. Programy akcji pracowniczych	50
25.2. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	51
25.3. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia	51
26. Zapasy	52
27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	52
27.1. Bieżące i zaległe krótkoterminowe należności finansowe	54
27.2. Rozrachunki z tytułu umów o usługi budowlane	54
28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	55
29. Wyjaśnienia do pozycji rachunek przepływów pieniężnych	55
30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe	56
30.1. Kapitał podstawowy	56
30.1.1. Wartość nominalna akcji	56
30.1.2. Prawa akcjonariuszy	56
30.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale	56
31. Pozostałe kapitały	57
31.1. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	57
31.2. Pozostałe kapitały	57
31.3. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	57
32. Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	57
33. Pozostałe rezerwy	58
33.1. Rezerwa na naprawy gwarancyjne	59

33.2. Pozostałe rezerwy	59
34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	59
34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	59
34.2. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	59
34.3. Rozliczenia międzyokresowe	60
35. Zobowiązania inwestycyjne	60
36. Zobowiązania i należności warunkowe	60
36.1. Sprawy sądowe	61
36.2. Rozliczenia podatkowe	62
37. Połączenia jednostek	62
37.1. Nabycie jednostek zależnych	62
37.2. Zbycie jednostek zależnych	65
38. Informacje o podmiotach powiązanych	65
38.1. Jednostka stowarzyszona	66
38.2. Wspólne przedsięwzięcie, w którym jednostka dominująca jest współnikiem	66
38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi	66
38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	66
38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu	66
38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy	66
38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	66
39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	67
40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	68
40.1. Ryzyko stopy procentowej	68
40.2. Ryzyko walutowe	68
40.3. Ryzyko cen towarów	69
40.4. Ryzyko kredytowe	69
40.5. Ryzyko związane z płynnością	70
41. Instrumenty finansowe	71
41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych	71
41.2. Ryzyko stopy procentowej	71
41.3. Zabezpieczenia	72
42. Zarządzanie kapitałem	72
43. Struktura zatrudnienia	72
44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym	73

WYBRANE SKONSOLIDOWANE DANE FINANSOWE

	<i>od 01-01 do</i> <i>31-12-2017</i>	<i>od 01-01 do</i> <i>31-12-2016</i>	<i>od 01-01 do</i> <i>31-12-2017</i>	<i>od 01-01 do</i> <i>31-12-2016</i>
	tys. PLN		tys. EUR	
<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>				
Przychody ze sprzedaży	199 190	123 109	46 775	28 220
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	14 996	-2 339	3 521	-536
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	14 524	-2 614	3 411	-599
Zysk (strata) netto	10 845	-4 716	2 547	-1 081
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego	10 845	-4 716	2 547	-1 081
Zysk na akcję (PLN)	1,81	-0,79	0,43	-0,18
Rozwodniony zysk (strata) na akcję (PLN)	1,81	-0,79	0,43	-0,18
Średni kurs PLN / EUR w okresie	X	X	4,2585	4,3625
<i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych</i>				
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	4 609	2 861	1 082	656
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-7 391	-5 733	-1 736	-1 314
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	301	-1 688	71	-387
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	-2 481	-4 560	-583	-1 045
Średni kurs PLN / EUR w okresie	X	X	4,2585	4,3625

	<i>2017-12-31</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>2017-12-31</i>	<i>31-12-2016</i>
	tys. PLN		tys. EUR	
<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>				
Aktywa	187 559	129 671	44 968	29 311
Zobowiązania długoterminowe	5 926	3 661	1 421	827
Zobowiązania krótkoterminowe	80 255	34 981	19 242	7 907
Kapitał własny	101 377	91 030	24 306	20 576
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	101 377	91 030	24 306	20 576
Kurs PLN / EUR na koniec okresu	X	X	4,1709	4,424

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	<i>Nota</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
<i>Działalność kontynuowana</i>			
Przychody ze sprzedaży	11	199 190	123 109
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		197 592	122 770
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		1 598	339
Koszt własny sprzedaży		154 482	84 133
Koszt sprzedanych produktów		153 124	83 925
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		1 358	208
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		44 708	38 976
Koszty sprzedaży	12	17 131	19 179
Koszty ogólnego zarządu	12	18 796	15 256
Zysk (strata) ze sprzedaży		8 781	4 541
Pozostałe przychody operacyjne	12.1	6 144	2 149
Pozostałe koszty operacyjne	12.2	798	9 029
Zysk (strata) ze sprzedaży jednostek zależnych (+/-)		869	0
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		14 996	-2 339
Przychody finansowe	12.3	817	304
Koszty finansowe	12.4	1 298	579
Zysk z okazijnego nabycia		9	
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		14 524	-2 614
Podatek dochodowy	13	3 679	2 101
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		10 845	-4 716
Zysk (strata) netto		10 845	-4 716
<i>Inne całkowite dochody</i>			
Zysk strata z aktualizacji wyceny:			
- nieruchomości			3 611
Różnice kursowe z tytułu wyceny jednostek działających za granicą		-499	185
Podatek dochodowy odnoszący się do pozycji przenoszonych do wyniku finansowego			-730
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu		-499	3 066
Całkowite dochody za okres		10 346	-1 650
Zysk (strata) netto, z tego przypadający:			
- akcjonariuszom podmiotu dominującego		10 346	-1 650
- podmiotom niekontrolującym			
Łączne całkowite dochody przypadające:			
- akcjonariuszom podmiotu dominującego		10 346	-1 650
- podmiotom niekontrolującym			
Zysk (strata) netto na jedną akcję zwykłą		<i>PLN/akcje</i>	<i>PLN/akcje</i>
Podstawowy zysk na akcje		1,81	-0,79
Rozwodniony zysk na akcje		1,81	-0,79

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ na dzień 31 grudnia 2017 roku

Aktywa	Nota	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Aktywa trwałe			
Wartość firmy	22	31 070	0
Aktywa niematerialne	21	4 600	978
Rzeczowe aktywa trwałe	17	29 140	29 194
Nieruchomości inwestycyjne	19	22 038	26 134
Należności i pożyczki	27	2 098	1 667
Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe	23	0	85
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	0	746
Aktywa trwałe		88 946	58 804
Aktywa obrotowe			
Zapasy	26	28 514	29 452
Należności z tytułu umów o usługę budowlaną	27.2	9 111	0
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	27.1	53 310	30 482
Pożyczki	24	591	3 008
Pochodne instrumenty finansowe		412	0
Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe	23	91	6
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	34.3	186	115
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28	5 321	7 805
Aktywa obrotowe		97 536	70 868
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	20	1 077	
Aktywa razem		187 559	129 671

Pasywa			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	30-31	5 983	5 983
Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	30-31	52 991	52 991
Różnice kursowe z przeliczenia	30-31	-280	219
Kapitał zapasowy	30-31	438	438
Pozostałe kapitały rezerwowe	30-31	36 171	36 171
Zyski zatrzymane:		6 075	-4 771
- zysk (strata) z lat ubiegłych		-4 771	-55
- zysk (strata) netto		10 845	-4 716
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		101 377	91 030
Udziały niedające kontroli		0	0
Kapitał własny		101 377	91 030
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	32	0	183
Leasing finansowy	18	3 250	1 723
Pozostałe zobowiązania	34.1	2 006	1 543
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13	317	0
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	25	290	212
Pozostałe rezerwy długoterminowe	33	64	0
Zobowiązania długoterminowe		5 926	3 661
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	34	49 141	24 443
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	34	2 164	1 037
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	32	17 115	1 072
Leasing finansowy	18	2 246	1 440
Zobowiązanie z tytułu umów o usługę budowlaną	27.2	1 020	129
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	25	4 640	3 748
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	33	3 855	2 966
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	34.3	75	145
Zobowiązania krótkoterminowe		80 255	34 981
Zobowiązania razem		86 182	38 641
Pasywa razem		187 559	129 671

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku

	Nota	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		14 524	-2 614
Korekty:			
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	17	3 360	2 974
Odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe		60	0
Amortyzacja aktywów niematerialnych	21	724	796
Odpisy aktualizujące wartości niematerialne		0	1 000
Zmiana wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych		0	405
Zysk (strata) ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych		-5 732	-1 376
Zysk (strata) ze sprzedaży aktywów finansowych (innych niż instrumenty pochodne)		-869	0
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych		-889	222
Koszty odsetek		170	181
Przychody z odsetek i dywidend		-71	0
Inne korekty		-281	-92
Korekty razem		-3 529	4 110
Zmiana stanu zapasów	29	3 723	-2 645
Zmiana stanu należności	29	-19 266	92
Zmiana stanu zobowiązań	29	16 330	1 793
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	29	380	1 081
Zmiana stanu należności z tytułu umów budowlanych	29	-5 657	2 402
Zmiany w kapitale obrotowym		-4 490	2 723
Zapłacone odsetki z działalności operacyjnej		-18	0
Zapłacony podatek dochodowy		-1 878	-1 358
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		4 609	2 861
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wydatki na nabycie aktywów niematerialnych		0	-72
Wpływy ze sprzedaży wartości niematerialnych		15	0
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych		-1 399	-6 383
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych		17 743	25
Wydatki na nabycie nieruchomości inwestycyjnych		0	0
Wpływy ze sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych		3 106	3 689
Wydatki netto na nabycie jednostek zależnych	37	-29 607	0
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych		6 821	0
Pożyczki udzielone		-4 380	-3 000
Otrzymane odsetki		345	8
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-7 391	-5 733
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek		10 935	633
Spłaty kredytów i pożyczek		-7 715	-1 370
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		-2 482	-759
Odsetki zapłacone		-438	-192
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		301	-1 688
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		-2 481	-4 560
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		7 805	12 365
Zmiana stanu z tytułu różnic kursowych		-3	-49
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu		5 321	7 805

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
(w tysiącach PLN)

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku

	<i>Przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>							<i>Razem</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Akcje własne (-)</i>	<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>różnice kursowe z przeliczenia</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe</i>	<i>Zyski zatrzymane</i>		
Na dzień 1 stycznia 2017 roku	5 983	0	52 991	219	438	36 171	-4 771	91 030	91 030
Zysk/(strata) netto za rok							10 845	10 845	10 845
Inne całkowite dochody netto za rok				-499				-499	-499
Na dzień 31 grudnia 2017 roku	5 983	0	52 991	-280	438	36 171	6 075	101 377	101 377

	<i>Przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>							<i>Razem</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
	<i>Kapitał podstawowy</i>	<i>Akcje własne (-)</i>	<i>Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>różnice kursowe z przeliczenia</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Pozostałe kapitały rezerwowe</i>	<i>Zyski zatrzymane</i>		
Na dzień 1 stycznia 2016 roku	5 983		52 991	34	438	42 718	-8 555	93 609	93 609
Zmiany polityki (zasad) rachunkowości/ korekta błęd							-927		-927
Na dzień 1 stycznia 2016 roku (przekształcone)	5 983		52 991	34	438	42 718	-9 482	92 681	92 681
Zysk/(strata) netto za rok							-4 716	-4 716	-4 716
Inne całkowite dochody netto za rok				185		2 881		3 066	3 066
Podział wyniku lat ubiegłych						-9 428	9 428		0
Na dzień 31 grudnia 2016 roku	5 983		52 991	219	438	36 171	-4 771	91 030	91 030

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. („Grupa”) składa się z PROJPRZEM MAKRUM S.A. z siedzibą w Bydgoszczy przy ulicy Bernardyńskiej 13 („jednostka dominująca”, „Spółka”, „Emitent”) i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok, zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000024679.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 002524300.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- produkcja konstrukcji metalowych PKD 2511.Z,
- roboty związane ze wnoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych PKD 4120.Z,
- roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej PKD 4299.Z,
- wykonywanie wodno-kanalizacyjnych, cieplnych, gazowych i klimatyzacyjnych PKD 4322Z,
- realizacja projektów budowlanych związanych ze wnoszeniem budynków PKD 4110.Z.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy w dniu 26.09.2017 dokonały zmiany firmy spółki na PROJPRZEM MAKRUM S.A. oraz zatwierdziło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1) ksh, art. 515 §1 oraz art. 516 §1 ksh w związku art. 516 § 6 ksh połączenie z Makrum Project Management Sp. z o.o. Powyższe zmiany zostały zatwierdzone przez Krajowy Rejestr Sądowy w dniu 1 grudnia 2017 roku.

Podmiotem bezpośrednio dominującym spółki PROJPRZEM MAKRUM S.A. jest Grupa Kapitałowa Immobile S.A.

2. Skład Grupy Kapitałowej PROJPRZEM MAKRUM S.A.

W skład Grupy wchodzi PROJPRZEM MAKRUM S.A oraz następujące spółki zależne:

<i>Jednostka</i>	<i>Siedziba</i>	<i>Zakres działalności</i>	<i>Procentowy udział Grupy w kapitale*</i>	
			<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
PROMStahl GmbH	Gehrden k. Hannoveru	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Niemiec i innych krajów Europy	100 %	100%
PROMStahl Polska Sp. z o.o	Koronowo	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Polski i innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej	100 %	100 %
PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Wykonawstwo w zakresie budownictwa przemysłowego	100 %	

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale*	
			31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Promstahl Yükleme ve Endüstriyel Kapı Sistemleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi- stosowana nazwa PROMStahl Turcja	Pendik/ Stambuł**	Sprzedaż wyrobów techniki przeładunkowej na terenie Turcji	100 % poprzez PROMStahl GmbH	100 % poprzez PROMStahl GmbH
Modulo Parking Sp. z o.o.	Bydgoszcz	Produkcja nowoczesnych systemów parkingowych	100 % poprzez PROMStahl Polska Sp. z o.o o.o.	-
IFP Transylvania S.R.L	Bukareszt/ Rumunia	Działalność hotelowa	40%	

* Udział w głosach jest równy udziałowi w kapitale

** Spółka jest w trakcie procesu likwidacji, w ocenie Zarządu nie determinuje to powstania działalności zaniechanej w jakimkolwiek segmencie operacyjnym.

Od dnia 01.01.2017 roku działalność operacyjna sektora budowlanego prowadzonego przez Spółkę realizowana jest w nowej spółce zależnej pod firmą PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o.

W dniu 23.03.2017 roku PROJPRZEM MAKRUM SA nabyła 100% udziałów w MAKRUM Project Management Sp. z o.o. W momencie transakcji do Grupy została włączona również MAKRUM Sp. z o.o., w której MAKRUM Project Management Sp. z o.o. posiadała 100% udziałów. W dniu 01.12.2017r. nastąpiło połączenie Spółki PROJPRZEM MAKRUM S.A. z MAKRUM Project Management Sp. z o.o.

W dniu 15.11.2017r. została zarejestrowana spółka IFP Transylvania S.R.L (Rumunia), w której PROJPRZEM MAKRUM objęła 40% udziałów. Na dzień 31.12.2017 roku udziały nie zostały opłacone.

W dniu 21.12.2017 roku PROMStahl Polska Sp. z o.o. nabyła 100% udziałów w MODULO Parking Sp. z o.o.

W dniu 22.12.2017 roku PROJPRZEM MAKRUM SA sprzedała 100% udziałów w MAKRUM Sp. z o.o. .

3. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej

Na dzień 31.12.2017 r. skład Zarządu PROJPRZEM MAKRUM S.A. przedstawiał się następująco:

- Piotr Szczeblewski Prezes Zarządu
- Dariusz Szczechowski Wiceprezes Zarządu

W dniu 07.04.2017 Pan Rafał Jerzy Prezes Zarządu i Sławomir Winiecki Wiceprezes Zarządu złożyli Radzie Nadzorczej Spółki swoje rezygnacje z pełnienia funkcji w Zarządzie z dniem 11.04.2017 r. Rada Nadzorcza Spółki podjęła 07.04.2017 r. uchwałę o powołaniu z dniem 11.04.2017 r. do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Spółki Piotra Szczeblewskiego oraz Wiceprezesa Zarządu Spółki Dariusza Szczechowskiego.

Skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31.12.2017 r. przedstawiał się następująco:

- Dariusz Skrocki Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Sławomir Kamiński Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
- Piotr Fortuna Sekretarz Rady Nadzorczej
- Rafał Jerzy Członek Rady Nadzorczej
- Sławomir Winiecki Członek Rady Nadzorczej
- Marcin Marczuk Członek Rady Nadzorczej

Skład Rady Nadzorczej Spółki na dzień 31.12.2016 r. przedstawiał się następująco:

- Dariusz Skrocki Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Mirosław Babaczyk Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej

– Piotr Fortuna	Sekretarz Rady Nadzorczej
– Lech Cyprysiak	Członek Rady Nadzorczej
– Michał Królikowski	Członek Rady Nadzorczej
– Jacek Nowakowski	Członek Rady Nadzorczej

Zmiany składu Rady Nadzorczej zostały podjęte w dniu 29 czerwca 2017 roku przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie Jednostki Dominującej.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 29 marca 2018 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie sprawozdania finansowego wymaga od Zarządu Emitenta osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa i zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowej aktywów i zobowiązań.

Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

Dokonując reklasyfikacji aktywów do kategorii aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży Spółka ocenia stopień prawdopodobieństwa sprzedaży tych składników w okresie jednego roku od dnia reklasyfikacji. Reklasyfikacji dokonuje się jedynie w przypadkach, gdy sprzedaż jest wysoce prawdopodobna. Spółka sporządza plany sprzedaży własnego majątku nieoperacyjnego. "

Klasyfikacja umów leasingowych

"Spółka dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Odpisy aktualizujące należności

Należności ujmowane są i wykazywane w kwotach pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących wartość należności. Odpisy na należności wątpliwe szacowane są w momencie, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

Szczegóły dotyczące dokonanych odpisów aktualizujących jak również przyjętych założeń zostały przedstawione w nocie 27

Utrata wartości Goodwill – wartość firmy

Spółka dokonuje oceny przesłanek utraty wartości firmy (Goodwill), powstałej w związku z nabyciem i późniejszym połączeniem ze Spółką MAKRUM Project Management Sp. z o.o, w oparciu o własny osąd i przeprowadzony test na utratę wartości.

Podstawą testu są prognozy zdyskontowanych przyszłych przepływów finansowych dla ośrodka generującego przepływy pieniężne do którego została przypisana wartość firmy.

Wycena wartości nieruchomości inwestycyjnych

Spółka dokonuje wyceny wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych w oparciu o posiadane wyceny niezależnych rzeczoznawców majątkowych oraz własny osąd zmiany warunków rynkowych i innych parametrów istotnie wpływających na wartość, zgodnie z przyjętą polityką wyceny nieruchomości inwestycyjnych.

Utrata wartości aktywów trwałych i obrotowych

Spółka dokonuje oceny przesłanek utraty wartości składników majątku trwałego. W momencie zidentyfikowania przesłanek utraty wartości Spółka robi test i ustala wartość odzyskiwalna. W przypadku aktywów obrotowych Spółka ocenia utratę wartości m. in. w oparciu o aktualną strukturę wiekową, indywidualną analizę realizacji aktywa.

5.2. Niepewność szacunków i założeń

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Grupa przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych

Grupa dokonała oceny przesłanek utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych. W segmencie systemów przeładunkowych Zarząd nie zidentyfikował, z uwagi na wysokie dodatnie przepływy finansowe generowane w segmencie oraz brak innych istotnych zagrożeń, przesłanek utraty wartości.

W segmencie konstrukcji stalowych nastąpiły znaczące zmiany w alokowanych aktywach. Sprzedane zostały aktywa zakładu konstrukcji Stalowych w Sępólnie Krajeńskim, a nabyte zostały aktywa przyłączonej Spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o. Zmiany to spowodowały także istotne zmiany w zakresie rynków i charakteru działalności segmentu – zmian oferowanych produktów, charakterystyki produkcji i pozycji konkurencyjnej. Do aktywów segmentu została przypisana także wartość firmy rozpoznana w wyniku połączenia z MAKRUM Project Management Sp. z o.o. oraz znak towarowy MAKRUM i know how. Rozpatrując aktywa segmentu Zarząd rozpoznał przesłanki utraty wartości, jednakże przeprowadzony test na utratę wartości nie wykazał nadwyżki wartości aktywów ujętych w księgach Spółki ponad jej wartość odzyskiwalną.

Na każdy dzień bilansowy PROJPRZEM MAKRUM S.A. dokonuje oceny przesłanek utraty wartości rzeczowych składników trwałych i wartości niematerialnych i prawnych. Poprzez przesłanki utraty wartości rozumie się zdarzenia wskazujące, iż mogło nastąpić obniżenie możliwych przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych ze składnika aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości ustalana jest wartość odzyskiwalna.

Wycena nieruchomości inwestycyjnych

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są do wartości godziwej i kwalifikowane do 3 poziomu hierarchii wartości godziwej. Przy wycenie wartości godziwej wg metody porównawczej uwzględnia się cechy danej działki takie jak: położenie i ekspozycja, sąsiedztwo, infrastruktura techniczna, dostęp komunikacyjny, wielkość, kształt i status planistyczny i nadaje się im odpowiednie wagi.

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym osądem.

Utrata wartości udziałów, pożyczek i należności od jednostek powiązanych

Zarząd dokonuje oceny utraty wartości pożyczek udzielonych podmiotom zależnym oraz dokonuje oceny utraty wartości udziałów w jednostkach zależnych w oparciu o szacowane przepływy pieniężne pozwalające na możliwość uregulowania przez jednostki zależne pożyczek, możliwość generowania korzyści z posiadanych udziałów np. w związku ze wzrostem inwestycji lub w formie otrzymywanej dywidendy.

Odpisy aktualizujące zapasy

Zarząd dokonał odpisów aktualizujących wartość zapasów. Założenia przyjęte do ustalenia wysokości odpisów aktualizujących jak i same odpisy aktualizujące zostały przedstawione w nocie 26.

Na dzień bilansowy Grupa ustala, czy nie nastąpiła utrata wartości zapasów wskutek niemożliwości wykorzystania w procesie produkcji lub sprzedaży po cenie przewyższającej wartość księgową. W takich przypadkach Zarząd w oparciu o indywidualną analizę dokonuje kwantyfikacji odpisu aktualizującego mającego na celu doprowadzenie wyceny zapasów do wartości możliwej do uzyskania ze sprzedaży.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Umowy o usługę budowlaną

Grupa stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Grupy szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania. Gdyby szacunek łącznych kosztów realizacji kontraktów wzrósł o 10%, w stosunku do oszacowania Grupy, kwota przychodu zostałaaby zmniejszona 1,08 tysięcy PLN.

Niepewność związana z utworzonymi rezerwami

Grupa tworzy rezerwy na prawdopodobne zobowiązania, które jest w stanie w sposób wiarygodny oszacować w tym w szczególności rezerwy na naprawy gwarancyjne, które są tworzone w następstwie oszacowania spodziewanych i możliwych do oszacowania kosztów napraw, prac i robót gwarancyjnych związanych ze sprzedanymi wyrobami i świadczonymi usługami.

Informacje na temat utworzonych rezerw zostały zaprezentowane w notcie 33.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie dodatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 r. do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja Grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 Podatek dochodowy w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi. Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Jednostka ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

Test na utratę wartości firmy

Spółka, w związku z nabyciem w dniu 23 marca 2017 roku 100 % udziałów w Spółce MAKARUM Project Management Sp. z o.o. oraz dokonaniem w dniu 01 grudnia 2017 roku połączeniem w trybie art. 492 § 1 pkt1) ksh, art. 515 § 1ksh w związku z art. 516 § 6 ksh poprzez przeniesienie całego majątku przejmowanej Spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o, rozpoznała wartość firmy w wysokości 28.6 mln PLN. Project Management Sp. z o.o. oraz dokonaniem w dniu 01 grudnia 2017 roku połączeniem w trybie art. 492 § 1 pkt1) ksh, art. 515 § 1ksh w związku z art. 516 § ksh poprzez przeniesienie całego majątku przejmowanej Spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o, rozpoznała wartość firmy w wysokości 29.5 mln PLN.

Zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości, wartość firmy nie podlega amortyzacji, a Spółka przeprowadziła test na utratę wartości.

Podstawą testu są przygotowane przez Spółkę prognozy na lata 2018-2021 zdyskontowanych przyszłych przepływów finansowych związanych z nabytym przedsiębiorstwem oparte na profesjonalnym osądzie Zarządu oraz analizie potencjalnego popytu na oferowane produkty, aktualnego portfela zamówień, zmienności warunków rynkowych oraz trendów koniunkturalnych związanych z produkowanymi urządzeniami. Do prognoz przepływów środków pieniężnych w latach 2018-2021 zastosowano stopę dyskontową na średnim poziomie 10,12% p.a. a dla przepływów wykraczających poza rok 2021 na poziomie 10,12% z zastosowaniem stopy wzrostu 1,90% odpowiadającej szacowanej długoterminowej stopie wzrostu gospodarki Polski.

Wrażliwość na zmiany założeń

Spółka dokonała analizy wrażliwości zmiany kluczowych założeń na szacunek wartości odzyskiwalnej ośrodka generującego przepływy pieniężne, do którego przypisano wartość firmy. Za kluczowe uznano zmianę wartości EBIT w okresie rezydualnym, zmianę stopy dyskontowej w okresie rezydualnym oraz zmianę stopy wzrostu po okresie prognozy.

W wyniku przeprowadzonych symulacji wykazano, iż występujące pojedynczo spadek wartości EBIT w okresie rezydualnym nie większy niż 25%, wzrost stopy dyskontowej nie większy niż 15 % oraz zastosowanie stopy wzrostu poniżej 0% powoduje, że niższa jest wartość rezydualna.

6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, za wyjątkiem wyceny niektórych aktywów trwałych (nieruchomości inwestycyjnych) oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które zgodnie z MSSF wyceniane są według wartości godziwej.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych PLN, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez spółki Grupy.

6.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania MSSF. MSSF mające zastosowanie do tego sprawozdania finansowego nie różnią się od MSSF UE.

MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”).

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określoną przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy zostały przedstawione w PLN, które są również walutą funkcjonalną jednostki dominującej. Dla każdej z jednostek zależnych ustalana jest waluta funkcjonalna i aktywa oraz zobowiązania danej jednostki są mierzone w tej walucie funkcjonalnej. Grupa stosuje metodę konsolidacji bezpośredniej i wybrała sposób rozliczania zysków lub strat z przeliczenia, który jest zgodny z tą metodą.

7. Zmiana szacunków i korekty błędów

W okresie objętym sprawozdaniem nie miały miejsca zmiany szacunków, ani korekty błędów.

8. Istotne zasady rachunkowości

8.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe *PROJPRZEM MAKRUM S.A.* oraz sprawozdania finansowe jednostek przez nią kontrolowanych (zależnych) sporządzone każdorazowo za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Grupa weryfikuje fakt sprawowania kontroli nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

W sytuacji, gdy Grupa posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę. W momencie oceny, czy prawa głosu w danej jednostce są wystarczające dla zapewnienia władzy, Grupa analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Grupę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Grupa posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momencie podejmowania decyzji, w tym schematy głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

8.2. Połączenia przedsięwzięć

Transakcje połączenia przedsięwzięć, wchodzące w zakres MSSF 3, rozliczane są metodą przejścia.

Na dzień objęcia kontroli aktywa i pasywa jednostki przejmowanej są wyceniane zasadniczo według wartości godziwej oraz zgodnie z MSSF 3 zidentyfikowane są aktywa i zobowiązania, bez względu na to czy były one ujawniane w sprawozdaniu finansowym przejmowanej jednostki przed przejściem.

Zapłata przekazana w zamian za kontrolę obejmuje wydane aktywa, zaciągnięte zobowiązania oraz wyemitowane instrumenty kapitałowe, wycenione w wartości godziwej na dzień przejścia. Elementem zapłaty jest również warunkowa zapłata, wyceniana w wartości godziwej na dzień przejścia. Koszty powiązane z przejściem (doradztwo, wyceny itp.) nie stanowią zapłaty za przejście, lecz ujmowane są w dacie poniesienia jako koszt.

Wartość firmy (zysk) kalkulowana jest jako różnica dwóch wartości:

- suma zapłaty przekazanej za kontrolę, udziałów niedających kontroli (wycenionych w proporcji do przejętych aktywów netto) oraz wartości godziwej pakietów udziałów (akcji) posiadanych w jednostce przejmowanej przed datą przejścia oraz
- wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki.

Nadwyżka sumy skalkulowanej w sposób wskazany powyżej ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki jest ujmowana w aktywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej jako wartość firmy. Wartość firmy odpowiada płatności dokonanej przez przejmującego w oczekiwaniu na przyszłe korzyści ekonomiczne z tytułu aktywów, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Po początkowym ujęciu wartość firmy zostaje wyceniona według ceny nabycia pomniejszonej o łączne odpisy z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy w/w suma jest niższa od wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jednostki, różnica ujmowana jest niezwłocznie w wyniku. Grupa ujmuje zysk z przejścia w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

Do dnia 1 stycznia 2010 roku Grupa stosowała do rozliczania połączeń metodę nabycia, w sposób określony w wersji MSSF 3 (2004).

8.3. Wycena do wartości godziwej

Udziały, nieruchomości inwestycyjne, akcje spółek, niektóre aktywa i pasywa jednostki wyceniane są w wartości godziwej. W wycenie wartości godziwej aktywów lub zobowiązań, jednostka wykorzystuje dane rynkowe obserwowalne w zakresie w jakim jest to możliwe. W przypadku gdy zastosowanie "Poziomu 1" do wyceny nie jest możliwe, jednostka angażuje zewnętrznych wykwalifikowanych rzeczoznawców do przeprowadzenia wyceny. Spółka ściśle współpracuje z niezależnymi rzeczoznawcami w celu ustalenia odpowiednich technik wyceny i danych wsadowych do modelu.

Do wyceny w wartości godziwej jednostka wybiera technikę adekwatną do sytuacji, w jakiej się znajduje, wykorzystując w maksymalnym stopniu obserwowalne (mieralne, obiektywne itd.) dane wejściowe (np.

informacje pochodzące z aktywnych rynków - z rynku walutowego lub towarowego), a w stopniu minimalnym - dane nieobserwowalne (subiektywne, niepochodzące z aktywnego rynku) - § 61 MSSF 13.

MSSF 13 wprowadza hierarchię ustalania wartości godziwej, opartą na trzech poziomach pozyskania informacji wejściowych.

Poziom 1 - zawiera dane wejściowe pochodzące z aktywnego rynku i jest traktowany jako źródło najbardziej wiarygodnych danych. Dane z tego poziomu są stosowane zawsze, gdy tylko jest to możliwe.

Poziom 2 - zawiera dane wejściowe inne niż pochodzące z aktywnego rynku, które jednak są obserwowalne (pośrednio lub bezpośrednio). Ten poziom obejmuje następujące możliwe źródła informacji i dane: notowania dla podobnych aktywów i pasywów pochodzące z aktywnego rynku; notowania dla takich samych albo podobnych aktywów i pasywów z rynków, które nie są aktywne; rynki inne niż rynki notowane, będące jednak rynkami obserwowalnymi (stopy procentowe, spready kredytowe itp.); inne rynkowo potwierdzone informacje.

Poziom 3 - zawiera dane o charakterze nieobserwowalnym, stosowane wówczas, gdy nie można uzyskać informacji z pierwszych dwóch poziomów wyceny.

Informacje na temat technik wyceny i danych wsadowych wykorzystanych do wyceny wartości godziwej poszczególnych aktywów i pasywów są ujawnione w notcie 41.

8.4. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego, gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
TRY	0,9235	1,1867
EUR	4,1709	4,4240

Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych jest euro i lira turecka. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania tych zagranicznych jednostek zależnych są przeliczane na walutę prezentacji Grupy po kursie obowiązującym na dzień bilansowy, a ich sprawozdania z całkowitych dochodów są przeliczane po średnim ważonym kursie wymiany za dany okres obrotowy. Różnice kursowe powstałe w wyniku takiego przeliczenia są ujmowane w innych całkowitych dochodach i akumulowane w oddzielnej pozycji kapitału własnego. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, różnice kursowe zakumulowane w kapitale własnym, dotyczące danego podmiotu zagranicznego, są ujmowane w zysku lub stracie.

Wartość firmy powstała na nabyciu podmiotu zagranicznego oraz wszelkie korekty z tytułu wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań na takim nabyciu są traktowane jako aktywa lub zobowiązania takiego podmiotu zagranicznego i przeliczane po średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski obowiązującym na dzień bilansowy.

Średnie ważone kursy wymiany za poszczególne okresy obrotowe kształtowały się następująco:

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
TRY	1,0416	1,3109
EUR	4,2585	4,3757

8.5. Rzeczowe aktywa trwałe

W dacie przyjęcia aktywa do używania Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. wycenia rzeczowy majątek trwały w cenach nabycia lub kosztach wytworzenia.

Jako wycenę następującą po początkowym ujęciu przyjmuje się kosztowy model wyceny środków trwałych – MSR 16.30.

Na dzień przejścia na MSSF Grupa dokonała przeszacowania wybranych rzeczowych aktywów trwałych do wartości godziwej i przyjęła tak ustaloną wartość jako koszt zakładany.

Środki trwałe w budowie powstające dla celów produkcyjnych, wynajmu lub administracyjnych, prezentowane są w bilansie wg kosztu wytworzenia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości. Koszt wytworzenia zwiększany jest o opłaty oraz dla określonych aktywów o koszty finansowania zewnętrznego skapitalizowane zgodnie z zasadami określonymi w zasadach rachunkowości Grupy. Amortyzacja dotycząca środków trwałych rozpoczyna się w momencie rozpoczęcia ich użytkowania.

Amortyzację wylicza się dla wszystkich środków trwałych, z pominięciem gruntów oraz środków trwałych w budowie, przez oszacowany okres ekonomicznej przydatności tych środków, używając metody liniowej, z uwzględnieniem wartości rezydualnych, przy zastosowaniu następujących rocznych stawek amortyzacji:

budynki i budowle	2,5-10,0%,
maszyny i urządzenia, środki transportu oraz pozostałe	4,5-30,0%,
środki transportu oraz pozostałe	4,5-30,0%.

Zyski lub straty wynikłe ze sprzedaży/likwidacji lub zaprzestania użytkowania środków trwałych są określane jako różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży, a wartością netto tych środków trwałych i są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Spółka traktuje prawo wieczystego użytkowania gruntu jak prawo własności gruntów.

8.6. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne początkowo wycenia się według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów przeprowadzenia transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane według wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym powstały. Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

Przy przeniesieniu nieruchomości zajmowanej przez właściciela do nieruchomości inwestycyjnych wykazywanych w wartości godziwej jednostka stosuje MSR 16 aż do dnia zmiany sposobu użytkowania tej nieruchomości. Ustaloną na ten dzień różnicę między wartością bilansową nieruchomości a jej wartością godziwą jednostka traktuje w taki sam sposób jak przeszacowanie zgodnie z MSR 16 Środki trwałe. Par. 62 lit. b MSR 40 nakazuje zwiększenie dotychczasowej wartości bilansowej nieruchomości odnieść bezpośrednio w kapitał z aktualizacji wyceny. Przy późniejszym zbyciu nieruchomości inwestycyjnej kapitał z aktualizacji wyceny zawarty w kapitale własnym przenosi się do zysków zatrzymanych.

W przypadku przeniesienia nieruchomości z zapasów do nieruchomości inwestycyjnych, które będą wykazywane w wartości godziwej, różnicę między wartością godziwą nieruchomości ustaloną na dzień przeniesienia a jej poprzednią wartością bilansową, ujmuje się w zysku lub stracie.

Spółka traktuje prawo wieczystego użytkowania gruntu jak prawo własności gruntów.

8.7. Aktywa niematerialne

W dacie przyjęcia aktywa do używania Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. ujmuje wartości niematerialne w ewidencji według cen nabycia lub kosztów wytworzenia.

Jako wycenę następującą po początkowym ujęciu przyjmuje się kosztowy model wyceny wartości niematerialnych – MSR 38.74.

Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego, zgodnie z którym składniki aktywów są ujmowane według cen nabycia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wszelkie nakłady przeniesione na kolejny okres są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Koszty prac rozwojowych są poddawane ocenie pod kątem ewentualnej utraty wartości corocznie – jeśli składnik aktywów nie został jeszcze oddany do użytkowania, lub częściej – gdy w ciągu okresu sprawozdawczego pojawi się przesłanka utraty wartości wskazująca na to, że ich wartość bilansowa może nie być możliwa do odzyskania.

Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową następująco:

licencje na oprogramowanie komputerów – od 2 do 4 lat

koszty zakończonych prac rozwojowych – w ciągu 5 lat.

Spółka w 2014 r. przyjęła do użytkowania system informatyczny klasy ERP, który rozpoczęła umarzać liniowo w okresie 15-letnim. W grudniu 2016 roku Zarząd podjął decyzję o zmianie stawki amortyzacyjnej z 15 do 4 lat począwszy od stycznia 2016 roku, z uwagi iż nowy okres amortyzacji odpowiada okresowi ekonomicznej użyteczności programu.

8.8. Wartość firmy (Goodwill)

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki:

- sumy:
 - przekazanej zapłaty,
 - kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
 - w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej.
- nad wartością godziwą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Test na utratę wartości przeprowadza się raz na rok lub częściej, jeśli wystąpią ku temu przesłanki. Wartość firmy nie podlega amortyzacji.

Na dzień przejęcia nabyta wartość firmy jest alokowana do każdego z ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które mogą skorzystać z synergii połączenia. Każdy ośrodek, lub zespół ośrodków, do którego została przypisana wartość firmy:

- odpowiada najniższemu poziomowi w Grupie, na którym wartość firmy jest monitorowana na wewnętrzne potrzeby zarządcze oraz
- jest nie większy niż jeden segment operacyjny określony zgodnie z MSSF 8 Segmenty operacyjne.

Odpis z tytułu utraty wartości ustalany jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego została alokowana dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, ujęty zostaje odpis z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy wartość firmy stanowi część ośrodka wypracowującego środki pieniężne i dokonana zostanie sprzedaż części działalności w ramach tego ośrodka, przy ustalaniu zysków lub strat ze sprzedaży takiej działalności wartość firmy związana ze sprzedaną działalnością zostaje włączona do jej wartości bilansowej. W takich okolicznościach sprzedana wartość firmy jest ustalana na podstawie względnej wartości sprzedanej działalności i wartości zachowanej części ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

8.9. Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Zasady amortyzacji środków trwałych użytkowanych na mocy leasingu finansowego powinny być spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji własnych aktywów Grupy podlegających amortyzacji. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, środki trwałe użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu. Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

8.10. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i wartości niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego Grupy są alokowane do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, przy czym za najmniejszą jednostkę generującą takie przepływy uważa się segment operacyjny.

Wartość odzyskiwalna jest ustalana jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwana jest niższa od wartości bilansowej aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne, wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu. Jeżeli strata z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu, wartość netto składnika aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne jest zwiększana do nowej oszacowanej wartości odzyskiwanej, nie przekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów lub jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w rachunku zysków i strat.

8.11. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związanego z nabyciem lub wytworzeniem dostosowywanych składników majątku, są doliczane do kosztów wytworzenia takich środków trwałych, aż do momentu oddania tych środków trwałych do użytkowania. Koszty te są pomniejszane o przychody uzyskane z tymczasowego inwestowania środków pozyskanych na wytworzenie danego składnika aktywów.

Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat w okresie, w którym zostały poniesione.

8.12. Aktywa finansowe

Jako instrument finansowy Grupa kwalifikuje każdy kontrakt, który skutkuje jednocześnie powstaniem składnika aktywów finansowych u jednej ze stron i zobowiązania finansowego lub instrumentu kapitałowego u drugiej ze stron, pod warunkiem, że z kontraktu zawartego między dwiema lub więcej stronami jednoznacznie wynikają skutki gospodarcze.

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe z podziałem na:

- a/ składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane według wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat – aktywa i zobowiązania nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków, oraz instrumenty pochodne;
- b/ inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności;
- c/ pożyczki i należności - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku;
- d/ aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące (a) pożyczkami i należnościami, (b) inwestycjami utrzymywanymi do upływu terminu wymagalności, ani (c) aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- e/ pozostałe zobowiązania finansowe – zobowiązania finansowe nie należące do kategorii zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

8.12.1. Ujęcie i wyłączenie składnika aktywów finansowych oraz zobowiązania finansowego

Składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe jest wykazywany w bilansie, gdy Grupa staje się stroną umowy tego instrumentu.

Składnik aktywów finansowych wyłącza się z bilansu w przypadku, gdy wynikające z zawartej umowy prawa do korzyści ekonomicznych i ryzyka z niej wynikające zostały zrealizowane, wygasły lub Grupa się ich zrzekła.

Grupa wyłącza z bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

8.12.2. Wycena instrumentów finansowych na dzień powstania

Na dzień nabycia aktywa i zobowiązania finansowe Grupa wycenia w wartości godziwej, czyli najczęściej według wartości godziwej uiszczonej zapłaty w przypadku składnika aktywów lub otrzymanej kwoty w przypadku zobowiązania. Koszty transakcji Grupa włącza do wartości początkowej wyceny wszystkich aktywów i zobowiązań finansowych, poza kategorią aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat.

8.12.3. Wycena instrumentów finansowych na dzień bilansowy

Grupa wycenia:

- według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej: inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Wycena może odbywać się także w wartości wymagającej zapłaty, jeśli efekty dyskonta nie są znaczące,
- według wartości godziwej: aktywa i zobowiązania finansowe z kategorii wycenianych w wartości godziwej poprzez rachunek zysków i strat oraz kategorii aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale własnym. Jeżeli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, to

ujęte dotychczas skutki wyceny odniesione na kapitał własny wyksięguje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Skutki wyceny aktywów i zobowiązań finansowych zakwalifikowanych do pozostałych kategorii ujmuje się w rachunku zysków i strat.

8.13. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

8.13.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się bezpośrednio/ poprzez zastosowanie konta odpisów aktualizujących. Kwotę straty ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku lub stracie w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

8.13.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

8.13.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w zysku lub stracie, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do zysku lub straty. Nie można ujmować w zysku lub stracie odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w zysku lub stracie, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

8.14. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward oraz kontrakty na zamianę stóp procentowych.

Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone do zysku lub straty netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana na podstawie modelu wyceny uwzględniającego obserwowalne dane rynkowe, w tym w szczególności bieżące terminowe stopy procentowe.

8.14.1. Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub nie ujętego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. W przypadku zabezpieczenia wartości godziwej, wartość bilansowa zabezpieczanej pozycji jest korygowana o zyski i/ lub straty z tytułu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka, instrument zabezpieczający jest wyceniany do wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujmowane są w zysku lub stracie.

Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, późniejsze łączne zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmują się jako składnik aktywów lub zobowiązanie, a powstające zyski lub straty ujmują się w zysku lub stracie. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego również ujmują się w zysku lub stracie.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany, jeżeli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub gdy Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. Każdą korektę wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu finansowego, do którego stosuje się metodę amortyzowanego kosztu, poddaje się amortyzacji, a dokonane odpisy ujmują się w zysku lub stracie. Amortyzacja może rozpocząć się od momentu dokonania korekty, jednakże nie później niż w momencie zaprzestania korygowania pozycji zabezpieczanej o zmiany wartości godziwej wynikające z zabezpieczanego ryzyka.

8.14.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie ujmują się w innych całkowitych dochodach, a nieefektywną część ujmują się w zysku lub stracie.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego będzie się stosować zabezpieczenie wartości godziwej, wtedy zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach, przeklasyfikowywane są z kapitału własnego do zysku lub straty w tym samym okresie lub okresach, w których nabyty składnik aktywów niefinansowych lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę.

Zyski lub straty powstałe w wyniku zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków umożliwiających stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń, są ujmowane bezpośrednio w wyniku finansowym netto za bieżący okres.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasł lub został sprzedany, jego wykorzystanie dobiegło końca lub nastąpiła jego realizacja, bądź gdy zabezpieczenie przestało spełniać warunki umożliwiające stosowanie wobec niego zasad rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku, łączny zysk lub strata na instrumencie zabezpieczającym, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym, są nadal wykazywane w kapitale własnym aż do momentu wystąpienia prognozowanej transakcji. Jeżeli Grupa przestała spodziewać się, że prognozowana transakcja nastąpi, wówczas zakumulowany w kapitale własnym łączny zysk lub strata netto są odnoszone do zysku lub straty netto za bieżący okres.

8.14.3. Zabezpieczenia udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym

Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym, w tym zabezpieczenie pozycji pieniężnej, uznawanej za część udziałów w aktywach netto, ujmuje się podobnie do zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Zyski lub straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego związane z efektywną częścią zabezpieczenia ujmuje się w innych całkowitych dochodach natomiast zyski lub straty związane z nieefektywną częścią zabezpieczenia – ujmuje się w zysku lub stracie. W momencie zbycia podmiotu zagranicznego, kwotę zysków lub strat ujętą wcześniej w innych całkowitych dochodach przeklasyfikowuje się z kapitału własnego do zysków lub strat jako korektę wynikającą z przeklasyfikowania.

8.15. Zapasy

Zapasy są wykazywane według ceny zakupu lub kosztów wytworzenia nie wyższych, niż cena sprzedaży netto.

Grupa PROJPRZEM MAKRUM S.A. wycenia materiały w cenach zakupu, z pominięciem kosztów nabycia. Tak więc wycena zapasów nie obejmuje kosztów takich jak koszty transportu, załadunku i wyładunku, cięcia. Koszty te są odnoszone w koszty okresu. Różnica pomiędzy ceną zakupu a nabycia jest nieistotna.

Zapasy przeznaczone do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej oraz produkcja niezakończona są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, jednak nie wyższej niż spodziewana wartość netto możliwa do uzyskania.

Na koszty wytworzenia składają się koszty materiałów bezpośrednich oraz w stosownych przypadkach koszty wynagrodzeń bezpośrednich oraz uzasadniona część kosztów pośrednich. Zapasy materiałów są wyceniane przy wykorzystaniu metody średniej ważonej, natomiast zapasy przeznaczone do konkretnych przedsięwzięć według metody szczegółowej identyfikacji cen nabycia. Cena sprzedaży netto odpowiada oszacowanej cenie sprzedaży pomniejszonej o wszelkie koszty konieczne do zakończenia produkcji oraz koszty doprowadzenia zapasów do sprzedaży lub znalezienia nabywcy (tj. koszty sprzedaży, marketingu itp.).

Na dzień bilansowy ustala się, czy nie nastąpiła utrata zapasów na skutek utraty nad nimi kontroli (w wyniku kradzieży, bankructwa) lub w przypadku zmniejszenia lub nawet utraty spodziewanych korzyści na skutek utraty wartości handlowej lub użytkowej (w wyniku zepsucia, uszkodzenia, zniszczenia, przeterminowania, braku zbytu, wahań koniunktury, rosnącego postępu technicznego).

Odpis z tytułu trwałej utraty wartości zapasów dokonywany jest, w przypadku stwierdzenia ich zniszczenia, zepsucia, uszkodzenia, przeterminowania, nieprzydatności lub braku możliwości zbytu, nie później niż na dzień bilansowy. Dokonanie odpisu aktualizującego doprowadza wartości księgowe zapasów do ich cen sprzedaży netto.

W przypadku ustania przyczyny, dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość zapasów dokonuje się odpisu odwrotnego przywracając tym samym ich pierwotną wartość.

8.16. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług ujmowane są i wykazywane w kwotach pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisów aktualizujących wartość należności. Odpisy na należności wątpliwe szacowane są w momencie, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

Po początkowym ujęciu należności wycenia się, co do zasady, w skorygowanej cenie nabycia, stosując metodę efektywnej stopy procentowej. Jednakże w przypadku należności o terminie wymagalności nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, analizowane są przesłanki mające wpływ na wartość wyceny takich należności w skorygowanej cenie nabycia (zmiany stopy procentowej, ewentualne dodatkowe przepływy pieniężne i inne). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy, należności wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty wówczas,

gdy różnica pomiędzy wartością w skorygowanej cenie nabycia i wartością w kwocie wymaganej zapłaty nie wywiera istotnego wpływu na cechy jakościowe sprawozdania finansowego.

W przypadku należności o terminie wymagalności dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego dokonuje się wyceny takich należności w skorygowanej cenie nabycia (dyskontuje się przy wykorzystaniu rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych dla należności krajowych oraz rentowności 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla należności w walucie euro) oraz uwzględniając ryzyko kredytowe klienta.

8.17. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów.

8.18. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

Oprocentowane kredyty bankowe ujmowane są według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej uzyskanych środków pieniężnych, pomniejszonych o koszty bezpośrednie związane z uzyskaniem kredytu. W następnych okresach kredyty są wyceniane według zamortyzowanej ceny nabycia, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

8.19. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Po początkowym ujęciu wszystkie zobowiązania, z wyjątkiem zobowiązań wycenianych wg wartości godziwej na podstawie rachunku zysków i strat wycenia się, co do zasady, w zamortyzowanej cenie nabycia, stosując metodę efektywnej stopy procentowej. Jednakże w przypadku zobowiązań o terminie wymagalności nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego, analizowane są przesłanki mające wpływ na wartość wyceny takich zobowiązań w skorygowanej cenie nabycia (zmiany stopy procentowej, ewentualne dodatkowe przepływy pieniężne i inne). Na podstawie wyników przeprowadzonej analizy zobowiązania wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty wówczas, gdy różnica pomiędzy wartością w skorygowanej cenie nabycia i wartością w kwocie wymaganej zapłaty nie wywiera istotnego wpływu na cechy jakościowe sprawozdania finansowego.

W przypadku zobowiązań o terminie zapadalności dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego dokonuje się wyceny takich zobowiązań w skorygowanej cenie nabycia (dyskontuje się przy wykorzystaniu rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych dla należności krajowych oraz rentowności 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla należności w walucie euro) oraz uwzględniając własne ryzyko kredytowe.

8.20. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania.

8.21. Świadczenia pracownicze

Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych obejmują:

- niewykorzystane urlopy,
- program określonych świadczeń,

Podstawą do wyliczenia zobowiązań z tytułu niewykorzystanych urlopów jest zestawienie niewykorzystanych dni urlopu na dany dzień bilansowy w podziale na poszczególnych pracowników oraz ich dzienne wynagrodzenie brutto powiększone o narzuty ZUS Pracodawcy. Zobowiązanie liczy się jako sumę iloczynu tych dwu wielkości dla każdego pracownika. Zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów jest liczone dla wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej na koniec danego półrocza oraz na koniec danego roku obrotowego.

Wynikające z regulaminów wynagradzania jednostek wchodzących w skład Grupy prawo do otrzymania odprawy emerytalnej uznaje się – zgodnie z MSR 19 – za program określonych świadczeń, którego

zobowiązania należy wycenić i ujawnić w sprawozdaniu finansowym. Wyceny dokonuje się metodami aktuarialnymi. Jednostka dominująca szacuje i ujawnia rezerwy na odprawy emerytalne aktualizując je na koniec każdego roku obrotowego.

8.22. Płatności w formie akcji

Pracownicy (w tym członkowie Zarządu) Grupy nie otrzymują nagród w formie akcji.

8.23. Przychody

Przychody ze sprzedaży ujmowane są w wartości godziwej zapłat otrzymanych lub należnych i reprezentują należności za produkty, towary i usługi dostarczone w ramach normalnej działalności gospodarczej, po pomniejszeniu o rabaty, podatek od towarów i usług.

Sprzedaż produktów i towarów jest ujmowana w momencie dostarczenia produktów i przekazania prawa własności.

Przychody z tytułu realizacji kontraktów długoterminowych są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania prac, o ile wynik na kontrakcie można ustalić w sposób wiarygodny. Stopień zaawansowania prac jest ustalany jako udział kosztów poniesionych celem realizacji zlecenia do planowanych kosztów całkowitych. Jeżeli wyniku kontraktu nie można oszacować w sposób wiarygodny, wówczas przychody dotyczące tej umowy są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne. Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że koszty umowy przekroczą związane z nią przychody, przewidywaną stratę ujmuje się niezwłocznie jako koszt.

Przychody z tytułu odsetek ujmowane są sukcesywnie w miarę ich narastania, w odniesieniu do głównej kwoty należnej, zgodnie z metodą efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w momencie ustalenia prawa akcjonariuszy do ich otrzymania.

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

8.24. Podatki

Na obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego składają się: podatek bieżący oraz podatek odroczony.

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego roku obrotowego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów podlegających opodatkowaniu i kosztów stanowiących koszty uzyskania przychodów w latach następnych oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

Podatek odroczony jest wyliczany metodą bilansową jako podatek podlegający zapłaceniu lub zwrotowi w przyszłości na różnicach pomiędzy wartościami bilansowymi aktywów i pasywów a odpowiadającymi im wartościami podatkowymi wykorzystywanymi do wyliczenia podstawy opodatkowania.

Rezerwa na podatek odroczony jest tworzona od wszystkich dodatnich różnic przejściowych podlegających opodatkowaniu, natomiast składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego jest rozpoznawany do wysokości w jakiej jest prawdopodobne, że będzie można pomniejszyć przyszłe zyski podatkowe o rozpoznane ujemne różnice przejściowe. Pozycja aktywów lub zobowiązanie podatkowe nie powstaje, jeśli różnica przejściowa powstaje z tytułu wartości firmy lub z tytułu pierwotnego ujęcia innego składnika aktywów lub zobowiązania w transakcji, która nie ma wpływu ani na wynik podatkowy ani na wynik księgowy.

Wartość składnika aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku, gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne. Podatek odroczony jest ujmowany w rachunku zysków i strat, poza przypadkiem, gdy dotyczy on pozycji ujętych bezpośrednio w dochodach całkowitych. W tym ostatnim wypadku podatek odroczony jest również rozliczany bezpośrednio w dochodach całkowitych.

Skalkulowane aktywa i rezerwy na podatek odroczony prezentowane są w bilansie w wartości netto.

8.25. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Przy wyliczeniu zarówno podstawowego, jak i rozwodnionego zysku (straty) na akcję Grupy stosuje w liczniku kwotę zysku (straty) netto przypadającego akcjonariuszom Grupy, tzn. nie występuje efekt rozwadniający, wpływający na wartość zysku (straty).

9. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

Zmiany standardów lub interpretacji obowiązujące i zastosowane przez Grupę od 2017 roku.

Nowe lub znowelizowane standardy i interpretacje, które obowiązują od 1 stycznia 2017 roku oraz ich wpływ na skonsolidowane sprawozdanie Grupy:

- Zmiana MSR 19 „Świadczenia pracownicze”

Zmiany polegają na doprecyzowaniu zasad postępowania w przypadku, gdy pracownicy wnoszą wpłaty na pokrycie kosztów programu określonych świadczeń. Wejście zmiany w Unii Europejskiej nastąpiło dla okresów rocznych rozpoczynających 1 lutego 2015 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż nie oferuje ona swoim pracownikom programów określonych świadczeń. Zmiana nie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż pracownicy nie wnoszą wpłat na pokrycie kosztów programów określonych świadczeń.

- Zmiany MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8 MSSF 13, MSR 16, MSR 38 i MSR 24 wynikające z „Projektu corocznych poprawek: cykl 2010-2012”, które w Unii Europejskiej weszły w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 lutego 2015 roku lub później. Poprawki do standardów obejmują:

MSSF 2: Rada doprecyzowała standard zmieniając lub wprowadzając nowe definicje następujących pojęć: warunek rynkowy, warunek świadczenia usług, warunek nabycia uprawnień, warunek związany z dokonaniem. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

MSSF 3: Rada doprecyzowała zasady wyceny zapłaty warunkowej po dniu przejęcia, aby były zgodne z innymi standardami (przede wszystkim z MSSF 9 / MSR 39 oraz MSR 37). Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.

MSSF 8: Rada nałożyła na jednostki dokonujące łączenia segmentów operacyjnych wymóg dodatkowych ujawnień dotyczących tych połączonych segmentów i cech gospodarczych, ze względu na które dokonano łączenia. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, ponieważ nie dokonano łączenia segmentów operacyjnych.

MSSF 8: standard po zmianie przewiduje, że wymóg ujawniania uzgodnienia sumy aktywów segmentów z aktywami wykazanymi w bilansie jest obowiązkowy tylko, gdy wartości aktywów są ujawniane w podziale na segmenty. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż kierownictwo Grupy analizuje aktywa i zobowiązania segmentów i w konsekwencji ujawnia wartości aktywów i zobowiązań w podziale na segmenty.

MSSF 13: Zmiany doprecyzują, że usunięcie paragrafu B5.4.12 z MSSF 9 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena nie miało na celu zmiany wymagań dotyczących wyceny krótkoterminowych należności i zobowiązań. W związku z powyższym, jednostki w dalszym ciągu posiadają możliwość wyceny krótkoterminowych nieoprocentowanych należności i zobowiązań w wartości nominalnej, jeżeli efekt dyskonta nie miałby istotnego wpływu na prezentowane dane finansowe.

MSR 16 i MSR 38: Rada wprowadziła korektę zasady kalkulowania kwoty brutto i skumulowanego umorzenia środka trwałego (wartości niematerialnej) w przypadku stosowania modelu wartości przeszacowanej. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, ponieważ Grupa nie stosuje modelu wartości przeszacowanej.

MSR 24: Definicja podmiotu powiązanego została poszerzona o jednostki świadczące usługi kluczowego personelu kierowniczego. Dodano też odpowiednie ujawnienia. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, ponieważ obowiązki kluczowego personelu kierowniczemu nie zostały powierzone innym podmiotom.

- Zmiana MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”

Zgodnie z poprawką jednostka nabywająca udziały we wspólnej działalności stanowiącej biznes (przedsięwzięcie) będzie musiała do ujęcia aktywów i zobowiązań wspólnej działalności zastosować zasady określone w MSSF 3, a więc m.in. wycenić aktywa i zobowiązania w wartości godziwej i ustalić wartość firmy.

Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż nie wystąpiły takie transakcje.

- Zmiana MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” i MSR 38 „Aktywa niematerialne”

Zgodnie z poprawką metoda amortyzacji środków trwałych oparta na osiągniętych przychodach z wykorzystania składnika aktywów jest niedopuszczalna. W przypadku aktywów niematerialnych stosowanie takiej metody zostało ograniczone. Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż Grupa stosuje wyłącznie metodę amortyzacji liniowej.

- Zmiana MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” i MSR 41 „Rolnictwo”

Poprawka przewiduje, że rośliny produkcyjne (np. winorośle, drzewa owocowe) zostaną wyłączone z zakresu MSR 41 i włączone w zakres MSR 16 jako wytworzone we własnym zakresie środki trwałe. Dzięki tej zmianie nie będzie konieczne dokonywanie wyceny tych roślin w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy, czego do tej pory wymagał MSR 41. Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż Grupa nie prowadzi działalności rolniczej.

- Zmiana MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”

Zgodnie z wprowadzoną poprawką w sprawozdaniu jednostkowym udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu lub jednostce stowarzyszonej będą mogły być wyceniane również metodą praw własności. Do tej pory MSR 27 przewidywał wyłącznie wycenę w cenie nabycia lub zgodnie z MSSF 9 / MSR 39. Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż dotyczy wyłącznie jednostkowych sprawozdań finansowych.

- Zmiana MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”

Zgodnie z wprowadzoną poprawką w sprawozdaniu jednostkowym udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu lub jednostce stowarzyszonej będą mogły być wyceniane również metodą praw własności. Do tej pory MSR 27 przewidywał wyłącznie wycenę w cenie nabycia lub zgodnie z MSSF 9 / MSR 39. Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki, gdyż nie zdecydowano się na skorzystanie z wyceny metodą praw własności.

- Zmiany MSSF 5, MSSF 7, MSR 19 i MSR 34 wynikające z „Projektu corocznych poprawek: cykl 2012-2014”, które weszły w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub później. Poprawki do standardów obejmują:

MSSF 5: zmiana do standardu przewiduje, że jeśli spółka zmieniła przeznaczenie aktywów z przeznaczonych do sprzedaży bezpośrednio na przeznaczone do wydania właścicielom lub z przeznaczonych do wydania właścicielom na przeznaczone do sprzedaży, oznacza to kontynuację pierwotnego planu i nie odwraca się dokonanych korekt. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż nie wystąpiły takie transakcje

MSSF 7: dzięki zmianie do standardu doprecyzowano, że obowiązujące od 2013 roku wymogi dotyczące ujawniania informacji o pozycjach wykazywanych w kwotach netto nie obowiązują dla skróconych sprawozdań śródrocznych, chyba, że są to informacje wymagające ujawnienia na podstawie ogólnych zasad MSR 34. Zmiana nie miała wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy, gdyż dotyczy ona tylko skróconych sprawozdań śródrocznych.

MSSF 7: zmiana wprowadza nową wskazówkę pozwalającą ocenić, czy zostało utrzymane zaangażowanie w przekazanych aktywach. Jeżeli jednostka przekazała aktywa, jednak zawarła umowę serwisową, w której wynagrodzenie jest uzależnione od kwot i terminów spłat przekazanego składnika aktywów, oznacza to, że jednostka utrzymuje zaangażowanie w tym składniku aktywów. Grupa przeanalizowała zawierane transakcje i oceniła, że powyższa zmiana ich nie dotyczy.

MSR 19: standard dopuszcza stosowanie do dyskontowania przepływów stopy procentowe odpowiednie dla skarbowych papierów wartościowych w przypadku, gdy rynek dla papierów wartościowych podmiotów komercyjnych jest płytki. Zmiana do standardu określa, iż głębokość rynku należy oceniać z punktu widzenia waluty tych papierów, a nie kraju. Grupa przeanalizowała sytuację na rynku papierów wartościowych i oceniła, że powyższa zmiana nie ma wpływu na jej sprawozdanie.

MSR 34: standard pozwala, aby niektóre informacje wymagane przez MSR 34 dla skróconych śródrocznych sprawozdań finansowych były prezentowane w innych dokumentach, które takiemu śródrocznemu sprawozdaniu

towarzyszą, na przykład w sprawozdaniu z działalności. Jeżeli informacje zostaną zamieszczone w dokumentach towarzyszących, należy w śródrocznym sprawozdaniu finansowym zamieścić wyraźne odniesienie do miejsc, gdzie je ujawniono. Dodatkowe dokumenty muszą być dostępne dla użytkowników na tych samych warunkach i w tym samym czasie, co śródroczne sprawozdanie finansowe. W przeciwnym wypadku śródroczne sprawozdanie finansowe zostanie uznane za niekompletne. Zmiana dotyczy tylko sprawozdań śródrocznych, zatem nie wpływa na niniejsze sprawozdanie. Grupa nie planuje korzystać z opcji dopuszczonej zmienionym MSR 34.

– Zmiana MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”

Rada MSR w ramach większego projektu, który ma doprowadzić do zwiększenia przejrzystości i uniknięcia nadmiernych ujawnień w sprawozdaniu finansowym, opublikowała szereg zmian do MSR 1. Zmiany obejmują następujące aspekty:

- Rada zwraca uwagę na to, że umieszczenie w sprawozdaniu finansowym zbyt wielu nieistotnych informacji powoduje, że sprawozdanie finansowe staje się nieczytelne i jest to sprzeczne z zasadą istotności,
 - wymagane przez standard pozycje sprawozdania z wyniku i pozostałych całkowitych dochodów oraz sprawozdania z sytuacji finansowej mogą być dezagregowane,
 - dodano wymogi dotyczące sum cząstkowych zamieszczanych w sprawozdaniu z wyniku i pozostałych całkowitych dochodów oraz w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
 - kolejność not do sprawozdania finansowego zależy od decyzji spółki, jednak należy w tym zakresie zapewnić zrozumiałość i porównywalność.
 - Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Grupa przeprowadziła analizę swoich dotychczasowych sprawozdań finansowych i uznała, że już stosuje zmienione zasady, zatem jej sprawozdanie finansowe nie wymaga zmian.
- Zmiana MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” i MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”

Rada MSR dodała kolejne zwolnienia z wymogu konsolidacji lub stosowania metody praw własności w przypadku jednostek inwestycyjnych:

- jeżeli spółka dominująca średniego szczebla jest zależna od jednostki inwestycyjnej, która wykazuje swoje inwestycje w wartości godziwej zgodnie z MSR 39 / MSSF 9, to taka spółka dominująca średniego szczebla może nie sporządzać skonsolidowanych sprawozdań finansowych,
- jeżeli inwestor jest zależny od jednostki inwestycyjnej, która wykazuje swoje inwestycje w wartości godziwej zgodnie z MSR 39 / MSSF 9, to taki inwestor może nie stosować metody praw własności do ujmowania swoich inwestycji w jednostki współkontrolowane lub stowarzyszone,
- jednostka inwestycyjna jest obowiązana konsolidować jednostki zależne, które świadczą usługi pomocnicze; jeśli jednak taka jednostka zależna jest sama jednostką inwestycyjną, nie konsoliduje się jej.
- Zmiana obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających 1 stycznia 2016 roku lub później. Spółka Dominująca nie jest jednostką inwestycyjną i nie należy do grupy, w której występowałaby jednostka inwestycyjna, zatem zmiany nie mają wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

10. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, jednak nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 9 *Instrumenty Finansowe* (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 *Data wejścia w życie MSSF 15* (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,

- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 *Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem* (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- MSSF 16 *Leasing* (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 4 *Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano 12 września 2016 roku) - mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Wyjaśnienia do MSSF 15 *Przychody z umów z klientami* (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 2 *Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji* (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* będące częścią *Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2014-2016* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- KIMSF 22 *Transakcje w walucie obcej i zaliczki* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mająca zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 40: *Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej* (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 17 *Umowy ubezpieczeniowe* (opublikowano dnia 18 maja 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2021 roku lub później,
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujmowaniem podatku dochodowego* (opublikowano dnia 7 czerwca 2017 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 9 *Wcześniejsze spłaty z ujemną z ujemną rekompensatą* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 28 *Udziały długoterminowe w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach* (opublikowano dnia 12 października 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- *Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2015-2017* (opublikowano dnia 12 grudnia 2017 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSR 19 *Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu* (opublikowano dnia 7 lutego 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później.
- Zmiany do *Odniesień do Założeń Konceptyjnych zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej* (opublikowano dnia 29 marca 2018 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2020 roku lub później.

Daty wejścia w życie są datami wynikającymi z treści standardów ogłoszonych przez Radę ds. Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej. Daty stosowania standardów w Unii Europejskiej mogą różnić się od dat stosowania wynikających z treści standardów i są ogłaszane w momencie zatwierdzenia do stosowania przez Unię Europejską.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, która została opublikowana, lecz nie weszła dotychczas w życie.

Analiza Zarządu i wstępna ocena wpływu nowych lub zmienionych standardów na stosowane przez Grupę zasady (polityki) rachunkowości oraz przyszłe sprawozdania finansowe obejmowała w szczególności wpływ nowych standardów MSSF 9, 15 oraz 16

- MSSF 9 Instrumenty Finansowe - nowy standard MSSF 9 usuwa obecnie występujące w MSR 39 kategorie instrumentów finansowych i klasyfikuje instrumenty jako wyceniane w wartości godziwej (przez wynik finansowy bądź przez pozostałe dochody całkowite) lub jako wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Standard ten wprowadza nowe podejście do szacowania utraty wartości, które bazuje na wyznaczaniu oczekiwanych strat (z ang. expected loss),

Wdrożenie standardu MSSF 9

W lipcu 2014 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 9 *Instrumenty finansowe* („MSSF 9”). MSSF 9 obejmuje trzy aspekty związane z instrumentami finansowymi: klasyfikację i wycenę, utratę wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń. MSSF 9 obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku i później, z możliwością wcześniejszego zastosowania.

Spółka planuje zastosować MSSF 9 od dnia wejścia w życie standardu, bez przekształcania danych porównawczych.

W 2017 roku Spółka przeprowadziła szczegółową ocenę wpływu wprowadzenia MSSF 9 na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości w odniesieniu do działalności Spółki lub jej wyników finansowych. Niniejsza ocena jest oparta na aktualnie dostępnych informacjach i może podlegać zmianom wynikającym z pozyskania racjonalnych i możliwych do udokumentowania dodatkowych informacji w okresie, kiedy Spółka zastosuje MSSF 9 po raz pierwszy.

Spółka nie spodziewa się istotnego wpływu wprowadzenia MSSF 9 na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitał własny, z wyjątkiem skutków zastosowania MSSF 9 w zakresie utraty wartości. Spółka spodziewa się wzrostu odpisów z tytułu utraty wartości, z negatywnym wpływem na kapitał własny, jak omówiono poniżej. Ponadto, w wyniku zastosowania MSSF 9, zmieni się klasyfikacja niektórych instrumentów finansowych.

a) Klasyfikacja i wycena

Spółka nie spodziewa się istotnego wpływu na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz kapitały własne, w związku z zastosowaniem MSSF 9 w obszarze klasyfikacji i wyceny. Oczekuje się, że wszystkie aktywa finansowe wyceniane dotychczas w wartości godziwej, dalej pozostaną wyceniane w wartości godziwej.

Spółka skorzysta z możliwości wyboru i w przypadku akcji/ udziałów w spółkach nienotowanych, będzie ujmować ich późniejsze zmiany wartości godziwej przez inne całkowite dochody, w związku z czym zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na wyniki finansowe Spółki.

Posiadane przez Spółkę dłużne papiery wartościowe (obligacje skarbowe oraz obligacje korporacyjne) będą wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, ponieważ celem biznesowym Spółki jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych.

Należności handlowe są utrzymywane dla uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, a Spółka nie sprzedaje należności handlowych w ramach faktoringu – będą one nadal wyceniane w zamortyzowanym koszcie przez wynik finansowy. Spółka korzysta z praktycznego zwolnienia i dla należności handlowych poniżej 12 miesięcy nie identyfikuje istotnych elementów finansowania.

b) Utrata wartości

Zgodnie z MSSF 9 jednostka wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym bądź oczekiwany stratom kredytowym w okresie życia instrumentu finansowego. W przypadku należności z tytułu dostaw i usług, Spółka stosuje uproszczone podejście i wyceni odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia z tytułu.

Spółka ocenia, że w związku z charakterem należności z tytułu dostaw i usług, odpis z tytułu utraty wartości wzrośnie o 685 tys. PLN wraz ze związanym z tym wzrostem aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego o 130 tys. PLN.

c) Rachunkowość zabezpieczeń

Ponieważ MSSF 9 nie zmienia ogólnych zasad funkcjonowania rachunkowości zabezpieczeń Spółki, zastosowanie MSSF 9 nie będzie miało istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Spółki.

Wdrożenie standardu MSSF 15

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 15 *Przychody z umów z klientami* („MSSF 15”), który został wydany w maju 2014 roku, a następnie zmieniony w kwietniu 2016 roku ustanawia tzw. Model Pięciu Kroków rozpoznawania przychodów wynikających z umów z klientami. Zgodnie z MSSF 15 przychody ujmują się w kwocie wynagrodzenia, które – zgodnie z oczekiwaniem jednostki – przysługuje jej w zamian za przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług klientowi.

Nowy standard zastąpi wszystkie dotychczasowe wymogi dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z MSSF. Standard ma zastosowanie w odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku i później. Wcześniejsze stosowanie jest dozwolone.

Grupa ma prawo wyboru pełnego bądź zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego, a przepisy przejściowe przewidują pewne praktyczne rozwiązania.

Grupa planuje zastosować MSSF 15 od dnia wejścia w życie standardu, z zastosowaniem pełnej metody retrospektywnej.

a) Grupa prowadzi działalność w obszarze:

1. produkcji i montażu własnych, wystandaryzowanych, urządzeń stosowanych w technice przeładunkowej (logistyce) jak: platformy przeładunkowe, uszczelnienie, odbojniki i naprowadzacz (łącznie określane jako systemy przeładunkowe),
2. sprzedaż towarów – lokali usługowych i prawa do miejsc postojowych w hali garażowej
3. produkcji urządzeń mechanicznych, zarówno na dokumentacji własnej jak i klientowskiej, na indywidualne zlecenie odbiorców. Są to różnego rodzaju młyny, kruszarki, suszarnie, przesiewacze, granulatory parkingi automatyczne oraz zarówno elementy jak i kompletne urządzenia jak: prasy, dźwigi, suwnice itp.
4. świadczenie usług generalnego wykonawstwa w segmencie budownictwa, głównie przemysłowego oraz innego kubaturowego,

W przypadku produkcji i montażu urządzeń systemów przeładunkowych (podpunkt 1. powyżej), Grupa rozpoznała istnienie dwóch zobowiązań do wykonania świadczenia. Pierwszego polegającego na wyprodukowaniu urządzeń systemów przeładunkowych w zakładzie produkcyjnym w Koronowie. Drugiego polegającego na montażu urządzeń systemów przeładunkowych, wykonywanych w lokalizacjach wskazanych przez klientów. Montaż systemów przeładunkowych może być realizowany przez Grupę PROJPRZEM MAKRUM S.A. jednakże możliwa jest alternatywna sprzedaż urządzenie bez jednoczesnego montażu, z uwagi na ustandaryzowanie produktu.

W przypadku pierwszego zobowiązania przychód będzie rozpoznawany w momencie przejścia kontroli nad urządzeniem przez klienta, a w przypadku drugiego zobowiązania przychód będzie rozpatrywany w czasie proporcjonalnie do poniesionych przez Grupę kosztów.

Jeżeli umowa zawiera tylko jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia – sprzedaż towaru (podpunkt 2. powyżej) Grupa ocenia, że wpływ przyjęcia MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Spółki z tytułu takich umów nie będzie istotny. W tym przypadku przychód będzie rozpoznawany w określonym momencie, tj. gdy klient uzyska kontrolę nad towarem.

W przypadku produkcji urządzeń mechanicznych (podpunkt 3. powyżej), przychód jest rozpoznawany w czasie, proporcjonalnie do stopnia zaangażowania danego kontraktu i korzyści przekazywanych klientowi. Grupa uważa, że klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczonej usługi, w miarę wykonywania przez jednostkę tej usługi. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Grupa będzie

kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług w miarę upływu czasu. Także w przypadku takich transakcji regulą jest, iż umowy zawierają jeden typ zobowiązania do wykonania świadczenia.

Aczkolwiek, w przypadku jednostkowych umów może zaistnieć sytuacja, iż Spółka rozpozna dwa lub więcej zobowiązań do wykonania świadczenia wynikających z umowy. W takim przypadku, zgodnie z MSSF 15 cenę transakcyjną przypisuje się do każdego zobowiązania do wykonania świadczenia na podstawie proporcjonalnej indywidualnej ceny sprzedaży. Spółka ocenia, że wpływ przyjęcia MSSF 15 na ujmowanie przychodów oraz wyniki finansowe Spółki z tytułu takich umów za rok 2017 nie będzie istotny.

W przypadku świadczenia usług generalnego wykonawstwa w budownictwie Grupa rozpoznała jedno zobowiązanie umowne, z uwagi na charakter znaczącej usługi integrującej. Przychód jest rozpoznawany w czasie, proporcjonalnie do stopnia zaangażowania danego kontraktu i korzyści przekazywanych klientowi. Grupa uważa, że klient jednocześnie otrzymuje i czerpie korzyści płynące ze świadczonej usługi, w miarę wykonywania przez jednostkę tej usługi. W konsekwencji Grupa przenosi kontrolę i tym samym spełnia zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu. A zatem zgodnie z MSSF 15, Grupa będzie kontynuowała ujmowanie przychodów ze sprzedaży usług generalnego wykonawstwa w miarę upływu czasu.

W przypadku działania w konsorcjum, Grupa rozważy a jakiej roli w konsorcjum występuje Grupa (lidera czy partnera) jaki jest jej udział w całości zobowiązania, w celu oszacowania całości lub wydzielonej części przychodu umownego.

W ramach oceny wpływu wprowadzenia MSSF 15, Spółka rozważyła m.in. następujące aspekty:

i. Stałość i zmienność wynagrodzenia

Zawierane umowy z klientami zawierają kwoty stałe wynagrodzenia, a elementy zmienne związane z udzielaniem upustów, rabatów, dodatkowych premii czy prawa do zwrotu nie występują. Jedynym elementem zmiennym wynagrodzenia występującym w części umów z klientami są kary umowne. W przypadku oceny wysokiego prawdopodobieństwa zapłacenia kary umownej, szacowana wartość kary pomniejsza kwotę planowanego wynagrodzenia.

ii. Gwarancje

Spółka udziela gwarancji na sprzedawane towary. Zazwyczaj gwarancje stanowią zapewnienie klienta, że dany produkt jest zgodny z ustaloną przez strony specyfikacją i nie stanowią dodatkowej usługi. W konsekwencji, większość istniejących gwarancji będzie dalej ujmowana zgodnie z MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe*.

Spółka rozpoznaje przychody zgodnie z metodą stopnia zaawansowania, w korespondencji z pozycją „Należności z tytułu umów o usługę budowlaną”. Zgodnie z MSSF 15, jeśli jednostka spełnia zobowiązanie, dokonując przekazania dóbr lub usług klientowi, zanim klient zapłaci wynagrodzenie lub przed terminem jego wymagalności, jednostka przedstawia umowę jako składnik aktywów z tytułu umowy, z wyłączeniem wszelkich kwot przedstawianych jako należności. W związku z tym, na skutek przyjęcia MSSF 15, Spółka dokona przeklasyfikowania na dzień 31 grudnia 2017 roku kwoty 9,1 mln PLN z pozycji „Należności z tytułu umów o usługę budowlaną” do pozycji „Składnik aktywów z tytułu umowy”.

b) Zaliczki otrzymane od klientów

Spółka prezentuje zaliczki otrzymane od klientów w pozycji „Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania”. Zgodnie z obecną polityką (zasadami) rachunkowości Spółka nie ujmuje kosztów z tytułu odsetek od otrzymanych zaliczek, w tym długoterminowych.

Zgodnie z MSSF 15, Spółka ocenia czy umowa zawiera istotny element finansowania. Spółka zdecydowała się skorzystać z praktycznego rozwiązania, zgodne z którym nie koryguje przyrzeczonej kwoty wynagrodzenia o wpływ istotnego elementu finansowania, jeśli w momencie zawarcia umowy oczekuje, że okres od momentu przekazania przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi do momentu zapłaty za dobro lub usługę przez klienta wyniesie nie więcej niż jeden rok. Dlatego też, dla krótkoterminowych zaliczek Spółka nie będzie wydzielala istotnego elementu finansowania.

W przypadku umów z klientami, dla których okres pomiędzy przekazaniem przyrzeczonego dobra lub usługi klientowi a momentem zapłaty za dobro lub usługę przekracza jeden rok Spółka ocenia, że umowy zawierają istotny element finansowania ze względu na różnicę pomiędzy możliwą do uzyskania ceną w przypadku zapłaty ceny po realizacji zobowiązania, a przy zastosowaniu płatności zaliczkowych, co było jest częstym elementem podnoszonym w negocjacjach umów z klientami.

MSSF 15 wprowadza także odmienne od stosowanej dotychczas zasady podejście do naliczania dyskonta od otrzymanych przez Spółkę kaucji zabezpieczających potencjalne roszczenia. Z uwagi, iż kaucje te mają charakter zabezpieczający ryzyko, a nie charakter finansujący, po wprowadzeniu MSSF 15 Spółka nie będzie naliczała dyskonta od tych zobowiązań.

Spółka nie oczekuje istotnego wpływu przyjęcia MSSF 15 na sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku z tytułu rozpoznania przychodów wynikających z istotnego elementu finansowania.

c) Wymogi w zakresie prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 15 wprowadza nowe wymogi w zakresie prezentacji i ujawnień. Spółka ocenia, że wpływ niektórych z tych ujawnień będzie istotny. W szczególności Spółka oczekuje dodatkowych ujawnień dotyczących znaczących osądów i zmian tych osądów, co do szacunku wysokości potencjalnych kar umownych oraz szacunku kwot wynikających z zapisów umownych dotyczących istotnych elementów finansowania.

Dodatkowo, zgodnie z wymogami MSSF 15, Spółka przedstawia ujęte przychody z tytułu umów z klientami w podziale na kategorie, które odzwierciedlają sposób, w jaki czynniki ekonomiczne wpływają na charakter, kwotę, termin płatności oraz niepewność przychodów i przepływów pieniężnych. Spółka ujawnia ponadto wystarczające informacje, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie powiązania między ujawnieniem przychodów w podziale na kategorie a informacjami o przychodach, które jednostka ujawnia dla każdego segmentu sprawozdawczego, jeżeli stosuje MSSF 8 *Segmenty operacyjne*.

d) Inne korekty

Wymogi dotyczące ujmowania i wyceny zgodnie z MSSF 15 mają również zastosowanie do ujmowania i wyceny zysku/ straty ze sprzedaży aktywów niefinansowych (takich jak rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne), w sytuacji gdy taka sprzedaż nie odbywa się w normalnym toku prowadzenia działalności gospodarczej. W ocenie Spółki wpływ przyjęcia MSSF 15 nie powinien być jednak istotny.

Podsumowując, Spółka oczekuje, że wpływ wdrożenia MSSF 15 będzie następujący:

korekty w tysiącach PLN

<i>Aktywa</i>	
Należności z tytułu umów o usługę budowlaną	-9 111
Zapasy	0
Aktywa z tytułu umów	9 111
<i>Aktywa razem</i>	0
<i>Pasywa</i>	
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0
Zobowiązanie z tytułu umów o usługę budowlaną	-1 020
Zobowiązanie z tytułu umów	1 020
Rezerwy	0
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	0
Zobowiązania razem	0
<i>Pasywa razem</i>	0
Wpływ netto na kapitał własny, w tym:	0
Zyski zatrzymane	0
Inne pozycje kapitału własnego	0

Wdrożenie standardu MSSF 16

MSSF 16 Leasing - nowy standard MSSF 16 „Leasing” ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących umów leasingu. Standard ten zniesie klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego, obowiązującą zgodnie z MSR 17 i wprowadzi jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę.

W styczniu 2016 roku Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wydała Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 Leasing („MSSF 16”), który zastąpił MSR 17 Leasing, KIMSF 4 Ustalenie, czy umowa zawiera leasing, SKI 15 Leasing operacyjny – specjalne oferty promocyjne oraz SKI 27 Ocena istoty transakcji wykorzystujących formę leasingu. MSSF 16 określa zasady ujmowania dotyczące leasingu w zakresie wyceny, prezentacji i ujawniania informacji

MSSF 16 wprowadza jednolity model rachunkowości leasingobiorcy i wymaga, aby leasingobiorca ujmował aktywa i zobowiązania wynikające z każdego leasingu z okresem przekraczającym 12 miesięcy, chyba że bazowy składnik aktywów ma niską wartość. W dacie rozpoczęcia leasingobiorca ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania bazowego składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu, które odzwierciedla jego obowiązek dokonywania opłat leasingowych.

Leasingobiorca odrębnie ujmuje amortyzację składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i odsetki od zobowiązania z tytułu leasingu.

Leasingobiorca aktualizuje wycenę zobowiązania z tytułu leasingu po wystąpieniu określonych zdarzeń (np. zmiany w odniesieniu do okresu leasingu, zmiany w przyszłych opłatach leasingowych wynikającej ze zmiany w indeksie lub stawce stosowanej do ustalenia tych opłat). Co do zasady, leasingobiorca ujmuje aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu jako korektę wartości składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Spółka jest leasingobiorcą w przypadku umów najmu powierzchni biurowych oraz samochodów, co szerzej opisano w notce 18.

11. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi. Istnieją zatem następujące segmenty operacyjne:

Segment systemów przeladunkowych;

Segment konstrukcji stalowych;

Segment budownictwa przemysłowego;

Segment pozostały, który obejmuje m.in. wynajem i dzierżawę nieruchomości.

Jednostka dominująca prowadzi działalność we wszystkich wskazanych segmentach. Spółki zależne prowadzą działalność w segmencie systemów przeladunkowych, konstrukcji stalowych oraz budownictwa przemysłowego.

Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia segmentów sprawozdawczych.

Zasady rachunkowości zastosowane w segmentach sprawozdawczych są takie same jak polityka rachunkowości Grupy. Zysk segmentów to zysk wygenerowany przez poszczególne segmenty bez alokacji pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, przychodów i kosztów finansowych oraz kosztów z tytułu podatku dochodowego.

Niealokowane aktywa obejmują inwestycje długoterminowe, aktywa na odroczonego podatku dochodowego, inne należności niż z tytułu dostaw i usług, inwestycje krótkoterminowe, rozliczenia międzyokresowe.

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Osobom decyzyjnym nie są przedstawiane informacje na temat zobowiązań poszczególnych segmentów. Informacje wskazane w powyższej tabeli są sporządzane dla osób decydujących o przydziale zasobów i oceniających wyniki finansowe segmentów.

Podział sprzedaży w ujęciu geograficznym

<i>Wyszczególnienie</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Kraj (Polska)	78 306	30 146
Zagranica	120 884	92 963
Razem	199 190	123 109

<i>Segmenty operacyjne</i>	<i>System przeładunkowy</i>	<i>Konstrukcje stalowe</i>	<i>Budownictwo przemysłowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Niealokowane*</i>	<i>Ogółem</i>
<i>za okres od 01-01 do 31-12-2017</i>						
Przychody						
Przychody od klientów zewnętrzných	110 398	60 532	25 029	3 232		199 190
Przychody ogółem	110 398	60 532	25 029	3 232	0	199 190

Amortyzacja	2 198	1 694	61	140		4 093
Wynik operacyjny segmentu	12 570	-4 085	-811	1 107		8 781
Aktywa segmentu sprawozdawczego	68 895	68 150	12 322	28 983	9 209	187 559

*W tym aktywa nabytej spółki MODULO Parking Sp. z o. o.

<i>Segmenty operacyjne</i>	<i>System przeładunkowy</i>	<i>Konstrukcje stalowe</i>	<i>Budownictwo przemysłowe</i>	<i>Pozostałe</i>	<i>Niealokowane</i>	<i>Ogółem</i>
<i>za okres od 01-01 do 31-12-2016</i>						
Przychody						
Przychody od klientów zewnętrzných	92 459	25 756	2 469	2 425		123 109
Przychody ogółem	92 459	25 756	2 469	2 425	0	123 109
Amortyzacja	1 625	1 126	78	1 942		4 770
Wynik operacyjny segmentu	6 961	-1 560	-571	-289		4 541
Aktywa segmentu sprawozdawczego	53 048	27 248	1 509	30 165	17 701	129 671

W segmencie Budownictwo Przemysłowe Grupa zanotowała stratę w wysokości ca 811 tys. PLN. Z uwagi, iż segment rozwija się zgodnie z założeniami Zarządu, a poniesiona strata wynikała głównie z kosztów poniesionych w pierwszym półroczu 2017 związanych z budową nowej struktury organizacyjnej segmentu (oddział w Poznaniu), a znaczące kwotowo kontrakty były realizowane od III kwartału 2017 roku, Zarząd nie przeprowadził testu na utratę wartości aktywów trwałych segmentu. W drugim półroczu 2017 segment wygenerował zysk w wysokości ca 800 tys. PLN zmniejszając poniesioną w pierwszym półroczu stratę (1,6 mln PLN po pierwszym półroczu). W swym osądzie Zarząd dodatkowo oparł się na portfelu podpisanych umów oraz rentowności realizowanych kontraktów oraz przewidywanym pozytywnym wyniku finansowym segmentu w roku 2018.

<i>Uzgodnienie wyników segmentów operacyjnych z wynikiem jednostki przed opodatkowaniem</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2017</i>	<i>od 01-01 do 31-12-2016</i>
Wynik operacyjny segmentów *	8 781	4 541
Pozostałe przychody nie przypisane do segmentów	6 144	2 149
Pozostałe koszty nie przypisane do segmentów (-)	-798	-9 029
Zysk (strata) ze sprzedaży jednostek zależnych (+/-)	869	-
Pozostałe przychody i koszty razem	6 215	-6 880
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej	14 996	-2 339
Przychody finansowe	817	304
Koszty finansowe (-)	-1 298	-579
Zysk z okazijnego nabycia	9	-
Zysk/(strata) przed opodatkowaniem	14 524	-2 614

12. Przychody i koszty

12.1. Koszty według rodzajów

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Amortyzacja oraz odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe oraz aktywa niematerialne	4 084	4 770
Zużycie materiałów i energii	100 929	51 617
Usługi obce	47 390	34 072
Podatki i opłaty	1 505	1 206
Koszty świadczeń pracowniczych	34 056	27 910
Pozostałe koszty rodzajowe	2 726	3 217
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 598	208
Koszty według rodzajów ogółem, w tym:		
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	154 482	84 133
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	17 131	19 179
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	18 796	15 256
Zmiana stanu produktów	-976	-4 425
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	8	8

12.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>rok zakończony 31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony 31 grudnia 2016</i>
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0	1 377
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	43	0
Zysk ze sprzedaży ZCP w Sępólnie Krajeńskim	4 588	0
Rozwiązanie niewykorzystanych rezerw	672	35
Otrzymane kary i odszkodowania	0	120
Dotacje otrzymane	2	0
Zysk z tytułu zakończonych umów leasingowych	486	0
Rozliczenie nadwyżek inwentaryzacyjnych	353	63
Wynajem samochodów	0	134
Pozostałe przychody operacyjne	0	419
Pozostałe przychody operacyjne razem	6 144	2 149

Pomimo sprzedaży zakładu konstrukcji stalowych w Sępólnie Krajeńskim, Spółka kontynuuje działalność w tym segmencie w oparciu o przejęte aktywa MAKRUM Project Management Sp. z o.o, choć wystąpiła zmiana oferowanych produktów, charakterystyki produkcji i pozycji konkurencyjnej.

Ustalenie wyniku na ZCP	Wartości
1. Przychody ze sprzedaży ZCP	17 629
2. Koszt sprzedanego majątku trwałego w podziale na:	(11 134)
Grunty	(44)
Budynki i budowle	(7 997)
Maszyny i urządzenia	(2 855)
Środki transportu	(192)
Narzędzia, Przyrządy, Ruchomości I wyposażenie	(47)
3. Koszt sprzedanych materiałów ZCP	(1 906)
4. Razem przychody (1)	17 629
5. Razem koszty (2+3)	(13 040)
Wynik ZCP (4-4)	4 588

12.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2017	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2016
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	95	0
Wycena nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej	0	405
Odpisy aktualizujące wartość należności finansowych	553	5 075
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	0	1 761
Zapłacone kary i odszkodowania	119	0
Rozliczenie ugody	0	1 346
Koszty sądowe, komornicze, windykacyjne	15	0
Inne koszty	17	443
<i>Pozostałe koszty operacyjne razem</i>	798	9 029

12.4. Przychody finansowe

	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2017	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2016
Przychody z tytułu odsetek bankowych	196	48
Przychody z inwestycji	0	
Dodatnie różnice kursowe	56	239
Inne przychody finansowe per saldo	212	1
Aktualizacja wartości inwestycji	4	15
Zysk z realizacji instrumentów finansowych per saldo	350	0
<i>Przychody finansowe ogółem</i>	817	304

12.5. Koszty finansowe

	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2017	<i>rok zakończony</i> 31 grudnia 2016
Odsetki od kredytów bankowych	264	105
Odsetki od innych zobowiązań	120	110
Koszty finansowe z tytułu umów leasingu finansowego	168	0
Ujemne różnice kursowe	223	234
Inne koszty finansowe	13	6
Dyskonto należności i zobowiązań	206	0
Prowizje bankowe	304	124
<i>Koszty finansowe ogółem</i>	1 298	579

13. Podatek dochodowy

13.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku przedstawiają się następująco:

	31.12.2017
<i>Saldo na początek okresu:</i>	
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 375
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 629
Podatek odroczone per saldo na początek okresu	746
<i>Zmiana stanu w okresie wpływająca na:</i>	
Rachunek zysków i strat (+/-)	243
Rozliczenie nabycia jednostek gospodarczych	(1 309)
Podatek odroczone per saldo na koniec okresu, w tym:	(317)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 617
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 934

13.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od zysku/ (straty) brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	<i>rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2017</i>	<i>rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016</i>
Wynik przed opodatkowaniem	14 524	-2 614
Stawka podatku stosowana przez Spółkę dominującą	19%	19%
Podatek dochodowy wg stawki krajowej Spółki dominującej	2 760	-497
<i>Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:</i>		
Stosowania innej stawki podatkowej w spółkach Grupy (+/-)	247	396
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (-)	54	-13
Kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów (+)	916	1 613
Nierozpoznanego aktywa na podatek odroczony od strat podatkowych (+)	0	676
Wykorzystania uprzednio nierozpoznanych strat podatkowych (-)	-72	-73
Przychody przejściowo niebędące podstawą do opodatkowania	-2 366	0
Przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi	-969	0
Koszty przejściowo niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	5 713	0
Koszty roku poprzedniego uznane za koszty podatkowe	-2 603	0
Podatek dochodowy	3 680	2 101

13.3. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

<i>Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego</i>	<i>Saldo na początek</i> <i>okresu</i>	<i>Saldo na koniec okresu</i>
<i>Aktywa:</i>		
Różnica między wartością bilansową i podatkową aktywów niematerialnych	295	49
Różnica między wartością bilansową i podatkową rzeczowych aktywów trwałych	127	230
Odpis na zapasy	676	852
Odpis aktualizujący wartość należności	398	372
Kontrakty budowlane	2	0
Inne aktywa	37	0
<i>Zobowiązania:</i>		
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	226	235
Zmiana stanu rezerw	257	639
Wycena bilansowa zobowiązań	94	117
Wycena bilansowa kredytów i pożyczek	0	6
Zobowiązania leasingowe	201	0
Inne zobowiązania	47	96
<i>Inne:</i>		
Nierozliczone straty podatkowe	112	22
Razem	2 375	2 617

<i>Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</i>	<i>Saldo na początek okresu</i>	<i>Saldo na koniec okresu</i>
Aktywa:		
Nieruchomości inwestycyjne	1 220	958
Pochodne instrumenty finansowe	36	70
Kontrakty budowlane	3	212
Inne aktywa	323	152
Zobowiązania:		
Wycena bilansowa zobowiązań	48	-
Leasing	-	1 543
Razem	1 629	2 935

Pomimo wystąpienia przejściowych różnic składników aktywów Grupa nie ujęła podatku odroczonego ze względu na znikome prawdopodobieństwo wystąpienia przesłanek umożliwiających zrealizowanie części przejściowych różnic, i tak poniżej pozycje, dla których Grupa odstąpiła od tworzenia różnic przejściowych:

14. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w wysokości odpisu podstawowego/ kwot uzgodnionych ze związkami zawodowymi. Ponadto Fundusz posiada rzeczowe aktywa trwałe. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
<i>Odpisy na ZFŚS</i>	2 170	1 763
<i>Pożyczki udzielone pracownikom</i>	-17	-73
<i>Środki pieniężne</i>	269	194
<i>Zobowiązania z tytułu Funduszu</i>	-1 750	-1 534
<i>Saldo po skompensowaniu</i>	134	-38

15. Zysk przypadający na jedną akcję

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu skorygowaną o średnią ważoną liczbę akcji zwykłych, które zostałyby wyemitowane na konwersji wszystkich rozwadniających potencjalnych instrumentów kapitałowych w akcje zwykłe.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję:

rok zakończony *rok zakończony*

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Liczba akcji stosowana jako mianownik wzoru		
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	5 982 716	5 982 716
Rozwadniający wpływ opcji zamiennych na akcje		
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	5 982 716	5 982 716
Działalność kontynuowana		
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej	10 845	-4 716
Podstawowy zysk (strata) na akcję (PLN)	1,81	(0,79)
Rozwodniony zysk (strata) na akcję (PLN)	1,81	(0,79)
Działalność kontynuowana i zaniechana		
Zysk (strata) netto	10 845	-4 716
Podstawowy zysk (strata) na akcję (PLN)	1,81	(0,79)
Rozwodniony zysk (strata) na akcję (PLN)	1,81	(0,79)

ROZWODNIENIE LICZBY AKCJI

Grupa w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku oraz od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016 roku nie realizowała programu motywacyjnego. Nie wystąpiły też inne potencjalne akcje rozwadniające.

16. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

Spółka Dominująca nie wypłaciła dywidendy za rok 2016. Za rok 2016 Spółka Dominująca poniosła stratę netto w kwocie 4.645 tys. zł. W dniu 29.06.2017 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Dominującej podjęło uchwałę o pokryciu straty za 2016 rok z dochodów przyszłych okresów.

Zarząd będzie rekomendował Walnemu Zgromadzeniu i Radzie Nadzorczej przeznaczeniu na kapitał zapasowy zysku Spółki Dominującej za rok 2017. Nie wystąpiły też inne potencjalne akcje rozwadniające.

17. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytwarzania	Ogółem
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku							
Wartość bilansowa netto na dzień 01.01.2017 roku	430	14 929	5 162	879	409	7 385	29 193
Nabycie przez połączenie jednostek gospodarczych		839	11 162		277	406	12 685
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)		5 402	2 369	836	235	-6 796	2 046
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)			-56	-69	-3	-241	-369
Przekwalifikowanie do aktywów dostępnych do sprzedaży (-)	-44	-6 802	-4 050	-106	-47		-11 048
Amortyzacja (-)		-722	-1 954	-450	-234		-3 360
Różnice kursowe netto z przeliczenia (+/-)			-1		-6		-8
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2017	386	13 647	12 633	1 089	631	754	29 140
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016							
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2016	530	19 034	6 066	1 572	614	117	27 933
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)			106	68	57	7 268	7 499
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)		-67	-1	-18	-1		-87
Reklasyfikacja do nieruchomości inwestycyjnych	-100	-3 077					-3 177
Amortyzacja (-)		-961	-1 008	-743	-262		-2 974
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2016	430	14 929	5 162	879	409	7 385	29 194

W okresie 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2017 roku, wartość rzeczowych aktywów trwałych wyniosła 29 140 tys. PLN. Na zmianę wartości rzeczowych aktywów trwałych wpływ miały głównie sprzedaż ZCP w Sępólnie Krajeńskim oraz nabycie środków trwałych w wyniku przejęcia spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o. i Modulo Parking Sp. z o.o.

W segmencie konstrukcji stalowych nastąpiły znaczące zmiany w alokowanych aktywach. Sprzedane zostały aktywa zakładu konstrukcji Stalowych w Sępólnie Krajeńskim, a nabyte zostały aktywa przyłączonej Spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o. Zmiany to spowodowały także istotne zmiany w zakresie rynków i charakteru działalności segmentu – zmian oferowanych produktów, charakterystyki produkcji i pozycji konkurencyjnej. Do aktywów segmentu została przypisana także wartość firmy rozpoznana w wyniku połączenia z MAKRUM Project Management Sp. z o.o. oraz znak towarowy MAKRUM i know how. Rozpatrując aktywa segmentu Zarząd rozpoznał przesłanki utraty wartości, jednakże przeprowadzony test na utratę wartości nie wykazał nadwyżki wartości aktywów ujętych w księgach Spółki ponad jej wartość odzyskiwalną.

18. Leasing

18.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Umowy leasingu finansowego dotyczą samochodów osobowych, budynków i budowli oraz maszyn i urządzeń i zostały zawarte na okres do 60 miesięcy. Na zakończenie umowy jednostki Grupy mają możliwość wykupienia przedmiotów leasingu po ustalonej wartości odkupu.

	Waluta	Oprocentowanie	Termin wymagalności	Wartość bilansowa		Zobowiązanie	
				w walucie	w PLN	krótko-terminowe	długo-terminowe
Stan na 31 grudnia 2017							
Umowy leasingu do 1 roku	PLN	zmienna w op. o WIBOR 1M	1 rok		7	7	
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmiennie	4 lata		768	268	500
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmiennie w op. o WIBOR 1M	3 lata		2 653	648	2 005
Umowy leasingu do 1 roku	PLN	zmiennie w op. o WIBOR 1M	1 rok		898	898	
Umowy leasingu powyżej 3 lat	EUR	zmiennie w op. o EURIBOR 1M	5 lat	196	866	216	650
Umowy leasingu do 3 lat	PLN	zmiennie	3 lata		304	209	96
Leasing finansowy na dzień 31 grudnia 2017					5 496	2 246	3 250
Stan na 31 grudnia 2016							
Umowy leasingu do 3 lat	PLN	zmienna w op. o WIBOR 1M	3 lata		36	32	4
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmiennie	4 lata		785	524	261
Umowy leasingu powyżej 3 lat	EUR	zmiennie w op. o EURIBOR 1M	5 lat	158	669	306	362
Umowy leasingu powyżej 3 lat	PLN	zmiennie w op. o WIBOR 1M	5 lat		142	57	84
Umowy leasingu powyżej 3 lat	EUR	zmiennie w op. o EURIBOR 1M	5 lat	244	1 072	230	842
Umowy leasingu do 3 lat	PLN	zmiennie	3 lata		460	291	169
Leasing finansowy na dzień 31 grudnia 2016					3 163	1 440	1 723

Do najistotniejszych umów leasingu finansowego należą:

- Umowa generalna leasingu zawarta w listopadzie 2012; przedmiot – flota samochodowa; okres trwania 48 m-cy na poszcz. auta; wartość bilansowa floty leasingowanej na 31.12.2017 768 tys. zł; oprocentowanie zmienne;
- Umowa leasingu zawarta w styczniu 2015; przedmiot - hala namiotowa; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 113 tys. zł; okres leasingu- 36 m-cy; zabezpieczenie weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o WIBOR 1M; Wartość bilansowa przedmiotu leasingu: 7 tys. zł.,
- Umowa leasingu zawarta w grudniu 2016; przedmiot – Robot Spawalniczy zrobotyzowane stanowisko spawalnicze; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 348 tys. EUR, okres leasingowy 60 m-cy, zabezpieczenie weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o EURIBOR 1M; Wartość bilansowa przedmiotu leasingu 866 tys. zł.
- Umowa leasingu zawarta we wrześniu 2016; przedmiot – wyłaczarka dwukolumnowa; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 6.230 tys. zł; okres leasingu- 35 m-cy; zabezpieczenie: hipoteka na nieruchomościach, weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o WIBOR 1M; Wartość bilansowa przedmiotu leasingu: 2 653 tys. zł.,
- Umowa leasingu zawarta w październiku 2013; przedmiot – wiertarko-frezarka; wartość na dzień zawarcia umowy leasingu 6.634 tys. zł; okres leasingu- 60 m-cy; zabezpieczenie: umowa warunkowego wstąpienia w prawa i obowiązki przez podmiot powiązany, weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową; oprocentowanie zmienne w oparciu o WIBOR 1M; Wartość bilansowa przedmiotu leasingu: 898 tys. zł.,

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu tych umów oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

	<i>Oplaty z tytułu umów leasingu finansowego płatne w okresie:</i>			
	<i>do 1 roku</i>	<i>od 1 roku do 5 lat</i>	<i>powyżej 5 lat</i>	<i>razem</i>
<i>Stan na 31 grudnia 2017</i>				
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	2 349	3 367		5 716
Koszty finansowe (-)	-152	-67		-220
Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat leasingowych	2 196	3 299		5 496
<i>Stan na 31 grudnia 2016</i>				
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	1 530	1 787		3 317
Koszty finansowe (-)	-90	-64		-154
Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat leasingowych	1 440	1 723		3 163

W roku zakończonym 31 grudnia 2017 roku warunkowe opłaty leasingowe ujęte jako koszt danego okresu obrotowego wyniosły 220 tysiące złotych (w okresie zakończonym dnia 31 grudnia 2016 154 tys. zł).

Wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bieżącej.

19. Nieruchomości inwestycyjne

Grupa kwalifikuje posiadane nieruchomości inwestycyjne do kategorii inwestycyjnych ze względu na przyrosty ich wartości i/lub korzyści otrzymane z tytułu przychodów z najmu/dzierżawy.

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia	26 134	21 686
Zmiany stanu:		
- przeszacowanie do wartości godziwej	166	3 438
- przeniesienie do aktywów dostępnych do sprzedaży	-1 200	0
- transfery z aktywów trwałych	0	3 177
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych	-3 062	-2 167
Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia	22 038	26 134

Wartość nieruchomości inwestycyjnych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 22.037.900 PLN.

W pierwszym półroczu 2017 roku dokonano sprzedaży nieruchomości inwestycyjne przy ulicy Staszica w Nowej Soli, w wyniku, której Spółka poniosła stratę w kwocie 23tys.zł. Nieruchomości w Nowej Soli przy ulicy Kościuszki 29 oraz Zielonej Górze przy ulicy Trasa Północna, a także w Bydgoszczy przy ul. Kieleckiej zostały decyzją Zarządu zakwalifikowane jako aktywa dostępne do sprzedaży, przy czym dwie pierwsze nieruchomości zostały sprzedane do końca września 2017 roku.

Zarząd Spółki dokonał 31.12.2017 roku analizy podstawowych danych wejściowych wpływających na szacunek wartości godziwej pozostałych, posiadanych nieruchomości inwestycyjnych i nie zmienił osądu w tej kwestii. Na dzień 31.12.2017 roku Zarząd dokonał wyceny nieruchomości inwestycyjnych. Analizie poddano porównywalne ceny transakcyjne gruntów o podobnej lokalizacji i potencjale, osiągnięty i planowany dochód operacyjny generowany przez nieruchomości inwestycyjne wyceniane metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF) oraz zmiany w poziomie stóp dyskontowych. Wyniki analizy upewniły Zarząd, iż nie nastąpiły istotne zmiany wartości godziwej posiadanych nieruchomości.

Przeznaczeniem nieruchomości gruntowych jest osiągnięcie przyszłych korzyści ekonomicznych związanych ze wzrostem wartości tych aktywów przeznaczonych do sprzedaży.

Przy wycenie do wartości godziwej wg metody porównawczej uwzględnia się takie cechy danej działki jak: położenie i ekspozycja, sąsiedztwo, infrastruktura techniczna, dostęp komunikacyjny, wielkość, kształt i status planistyczny i nadaje się im odpowiednie wagi.

Opis metod wyceny oraz kluczowych danych wejściowych użytych do wyceny nieruchomości inwestycyjnych do wartości godziwej:

Nieruchomości inwestycyjne	wartość w PLN	Metoda wyceny	Istotne nieobserwowalne dane wejściowe	Przedział (średnia ważona)
Biurowiec, ul. Bernardyńska, Bydgoszcz, 1.247 m ²	7 021 000	Podjęcie dochodowe, metoda inwestycyjna, technika kapitalizacji prostej dochodu netto	Dochód operacyjny netto Stopa dyskontowa	631,9 tys. PLN 9,00%
Bydgoszcz, ul. Bydgoskich Olimpijczyków, 51.793 m ²	15 016 900	Podjęcie porównawcze, metoda porównywania parami	Ceny transakcyjne nieruchomości o podobnej lokalizacji i potencjale	od 244 PLN/m ² do 346 PLN/m ²
Razem	22 037 900			

W wyniku dokonanej wyceny nieruchomości inwestycyjnych na dzień bilansowy zmianie wartości uległa nieruchomość przy ul. Bydgoskich Olimpijczyków. Wartość tej nieruchomości w wyniku wyceny wzrosła o 165.800 zł.

Wartość nieruchomości przy ulicy Bernardyńskiej nie uległa zmianie. Nieruchomości inwestycyjne zostały wycenione do wartości godziwej zgodnie z 3 poziomem hierarchii.

W okresie od 01.01.2017 roku do dnia 31.12.2017 roku przychody z wynajmu nieruchomości inwestycyjnych wyniosły 1.161 tys. PLN. Bezpośrednie koszty operacyjne dotyczące nieruchomości inwestycyjnych w okresie zakończonym 31 grudnia 2017 roku wyniosły 701 tys. PLN.

20. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Na dzień 31.12.2017 roku wystąpiły aktywa przeznaczone do sprzedaży.

ZMIANY W AKTYWACH ZAKLASYFIKOWANYCH JAKO PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY

	31.12.2017	31.12.2016
Rzeczowe aktywa trwale zaklasyfikowane w okresie	11 133	-
Rzeczowe aktywa trwale sprzedane w okresie	(11 133)	-
Nieruchomości Inwestycyjne zaklasyfikowane w okresie	3 953	-
Wycena nieruchomości inwestycyjnych zakwalifikowanych do sprzedaży	(123)	-
Nieruchomości Inwestycyjne sprzedane w okresie	(2 753)	-
Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	1 077	-

W powyższej tabeli zaprezentowano pozycje bilansowe, które zostały zaklasyfikowane do aktywów dostępnych do sprzedaży. Zarząd Jednostki Dominującej podjął decyzję o sprzedaży jej zorganizowanej części zlokalizowanej w Sępólnie Krajeńskim. Kwota 11.134 PLN stanowi wartość zorganizowanej części przedsiębiorstwa, a pozostałe to nieruchomości inwestycyjne.

Pomimo decyzji Zarządu Jednostki Dominującej w sprawie sprzedaży fabryki w Sępólnie Krajeńskim, w której Grupa realizowała kontrakty w zakresie segmentu konstrukcji stalowych, decyzja ta nie ma charakteru zaprzestania działalności w tym segmencie. Grupa nie zaprzestała realizacji produkcji konstrukcji stalowych. Poprzez przejęty majątek od spółki MAKRUM Project Management Sp. z o.o. jest kontynuowana działalność w segmencie konstrukcji stalowych.

Poza dokonaną w dniu 29.09.2017 sprzedażą fabryki w Sępólnie Krajeńskim, Grupa sprzedała również nieruchomość inwestycyjną zlokalizowaną w Nowej Soli przy ulicy Kościuszki oraz nieruchomość inwestycyjną zlokalizowaną w Zielonej Górze przy ulicy Trasa Północna.

W dniu 6 marca 2018 roku Zarząd Spółki Dominującej podpisał przedwstępną umowę sprzedaży nieruchomości inwestycyjnej zlokalizowanej przy ulicy Kieleckiej w Bydgoszczy.

Dokonana na dzień bilansowy wycena niezależnego rzeczoznawcy wykazała spadek wartości nieruchomości przy ulicy Kieleckiej w Bydgoszczy o 123 tys. PLN

Aktywa przeznaczone do sprzedaży: nieruchomości inwestycyjne na dzień 31.12.2017	wartość w PLN	Metoda wyceny	Istotne nieobserwowalne dane wejściowe	Przedział (średnia ważona)
Bydgoszcz, ul. Kielecka, 12.131 m ²	1 077 200	Podjęcie porównawcze, metoda porównywania parami	Ceny transakcyjne nieruchomości o podobnej lokalizacji i potencjale	od 53 PLN/m ² do 141 PLN/m ²

21. Aktywa niematerialne

	<i>Znaki towarowe</i>	<i>Know-how</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Ogółem</i>
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017				
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2017			978	978
Nabycie przez połączenie jednostek gospodarczych	477	2 508	86	3 072
Amortyzacja (-)			-724	-724
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2017	477	2 508	340	3 325
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016				
Wartość bilansowa netto na dzień 1 stycznia 2016			2 674	2 674
Nabycie przez połączenie jednostek gospodarczych				
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)			99	99
Amortyzacja (-)			-796	-796
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości (-)			-1 000	-1 000
Wartość bilansowa netto na dzień 31 grudnia 2016			978	978

Wzrost wartości niematerialnych i prawnych na dzień 31 grudnia 2017 roku był wynikiem głównie rozpoznania i przejęcia praw do znaku towarowego MAKRUM oraz know-how przedsiębiorstwa MAKRUM, w związku z nabyciem i połączeniem ze spółką MAKRUM Project Management Sp. z o.o. Oszacowana przez rzeczoznawcę majątkowego wartość znaku MAKRUM wynosiła 1 705 tys. PLN, a wartość know-how 1 233 tys. PLN. W 2017 roku amortyzacja aktywów niematerialnych wyniosła 671 tys. PLN i była związana głównie z amortyzacją oprogramowania komputerowego (program IFS).

22. Wartość firmy

W dniu 23 marca 2017 roku nastąpiło nabycie udziałów w spółce Makrum Project Management Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, z której to transakcji powstała wartość firmy w kwocie 31 019 tys. PLN.

W dniu 21 grudnia 2017 roku nastąpiło nabycie udziałów w spółce Modulo Parking Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, w wyniku której to transakcji powstała wartość firmy na 51 tys. PLN.

Zaprezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość firmy w kwocie 31 070 tys. PLN, wartość ta wynika z prognozowanych synergii wynikających z połączenia działalności tej spółki ze Spółką Dominującą oraz stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętej jednostki zależnej. Wartość firmy została alokowana do ośrodków generujących przepływy pieniężne i jest przypisana do segmentu operacyjnego konstrukcje stalowe. Wartość firmy wynikająca z rozliczenia połączeń jednostek gospodarczych nie ma wpływu na ustalenie podstawy do podatku dochodowego.

Wartość firmy będzie testowana corocznie na dzień bilansowy kończący rok obrotowy pod kątem utraty wartości i wykazywana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu ewentualnej utraty wartości. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Opis metody przeprowadzania testu zawarto w nocie 5.1 Profesjonalny osąd.

Rozliczenie nabycia spółki zostało dokładnie opisane w nocie 37.1 Nabycie jednostek zależnych.

23. Pozostałe aktywa finansowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Pozostałe długoterminowe aktywa finansowe</i>		85
Środki o ograniczonej możliwości dysponowania		
<i>Pozostałe krótkoterminowe aktywa finansowe</i>	91	6
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży		
- Bank Ochrony Środowiska S.A.	4	4
- Stalexport S.A.	75	75
- PHZ "Bumar" Sp. z o.o.	5	5
Inne krótkoterminowe	6	6
Środki o ograniczonej możliwości dysponowania		
Razem	91	91

W bieżącym okresie sprawozdawczym nastąpiło przeklasyfikowanie posiadanych przez Grupę akcji spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z pozycji pozostałych długoterminowych aktywów finansowych do pozycji pozostałych krótkoterminowych aktywów finansowych. Grupa posiada akcje spółek: Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz Stalexportu S.A., a także udziały w Spółce z o.o. Bumar oraz innych podmiotach. Akcje Spółek notowanych (BOŚ, Stalexport) są wyceniane według wartości godziwej na podstawie notowań na Giełdzie, nienotowane na aktywnym rynku udziały w Spółce Bumar – według kosztu.

24. Pożyczki

Pożyczkodawca	Oprocentowanie	Waluta	Wartość bilansowa brutto w tys. PLN	Odpis w tys. PLN	Wartość bilansowa w tys. PLN	Termin spłaty
MODULO Parking Sp. z o.o.	WIBOR1M+3p.p.	PLN	40		40	12/2018
PROJPRZEM MAKRUM S.A.	WIBOR1M+3p.p.	PLN	551		551	12/2018
Razem			591		591	

Spółki PROJPRZEM MAKRUM S.A. oraz MODULO Parking Sp. z o.o. udzieliły podmiotom powiązanym nie objętych konsolidacją pożyczki z terminem ich spłaty do dnia 31 grudnia 2018 roku. Pożyczki zostały udzielone w oparciu o bieżące warunki rynkowe przy zawieraniu tego typu transakcji, ze zmiennym oprocentowaniem WIBOR 1M + 3p.p.

25. Świadczenia pracownicze

25.1. Programy akcji pracowniczych

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała programu akcji pracowniczych.

25.2. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

	Zobowiązania i rezerwy krótkoterminowe		Zobowiązania i rezerwy długoterminowe	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Krótkoterminowe świadczenia pracownicze:</i>				
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	2 589	1 614		
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	952	153		
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	1 099	690		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	4 640	2 457		
<i>Inne świadczenia pracownicze:</i>				
Rezerwy na odprawy emerytalne			290	212
Pozostałe rezerwy		1 291		
Inne świadczenia pracownicze		1 291	290	212
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych razem	4 640	3 748	290	212

W pozycji pozostałe rezerwy w roku ubiegłym ujmowane były rezerw na premie dla zewnętrznych podmiotów świadczących usługi pośrednictwa handlowego. Aktualnie pozycja jest prezentowana w nocie 33 Pozostałe rezerwy.

25.3. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych w wysokości określonej przez Kodeks pracy.

Podsumowanie świadczeń pracowniczych netto, kwotę rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	Świadczenia emerytalne i rentowe	Razem
Bilans otwarcia na 1 stycznia 2017 roku	212	212
Koszty bieżącego zatrudnienia	78	78
Bilans zamknięcia na 31 grudnia 2017 roku	290	290
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto krótkoterminowe		
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto długoterminowe	290	290
	Świadczenia emerytalne i rentowe	Razem
Bilans otwarcia na 1 stycznia 2016 roku	295	295
Koszty bieżącego zatrudnienia	-83	-83
Bilans zamknięcia na 31 grudnia 2016 roku	212	212
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto krótkoterminowe		
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych netto długoterminowe	212	212

26. Zapasy

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Materiały (według ceny nabycia)	10 434	12 957
Produkcja w toku (według kosztu wytworzenia)	11 124	11 538
Produkty gotowe	5 924	3 943
Towary	1 032	1 013
Zapasy ogółem	28 514	29 452

Odpisy aktualizujące zapasy	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Stan na początek okresu	3 157	753
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	267	2 889
Odpisy odwrócone w okresie (-)	-1 174	-485
Stan na koniec okresu	2 250	3 157

Odpisy aktualizujące wartość zapasów obciążały koszt własny sprzedanych produktów. Kwota odwróconych odpisów również została ujęta w koszcie własnym sprzedanych produktów (per saldo).

W roku zakończonym 31 grudnia 2017 roku Grupa dokonała odpisu aktualizującego wartości zapasów do wartości netto możliwej do odzyskania w kwocie 267 tys. zł PLN (w 2016 roku 2 889 tys. PLN).

Grupa dokonała odwrócenia odpisów aktualizujących wartość zapasów w kwocie 1 174 tys. PLN.

W dniu 14.09.2017 roku Jednostka Dominująca podpisała aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym zmieniający zabezpieczenie Banku. Jednostka Dominująca w tym dniu m.in. ustanowiła zastaw rejestrowy na zapasach materiałów zlokalizowanych w Zakładzie Produkcyjnym w Koronowie o wartości 5.000 tys. PLN. Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie zabezpieczała zobowiązań zapasami.

27. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Aktywa finansowe:</i>		
Należności z tytułu dostaw i usług	63 872	38 938
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)	-17 299	-14 216
Należności z tytułu dostaw i usług netto	46 574	24 722
Należności ze sprzedaży aktywów trwałych		
Kwoty zatrzymane (kaucje) z tytułu umów o usługę budowlaną	4 300	1 018
Kaucje wpłacone z innych tytułów		
Inne należności	461	1 163
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności finansowych(-)		
Należności finansowe	51 334	25 885
<i>Aktywa niefinansowe:</i>		
Należności z tytułu podatków i innych świadczeń	747	1 172
Przedpłaty i zaliczki	198	15
Pozostałe należności niefinansowe	1 031	2 410
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych (-)		-19
Należności niefinansowe	1 976	3 579
Należności krótkoterminowe razem	53 310	29 464

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Kwoty zatrzymane (kaucje) z tytułu umów o usługę budowlaną	2 098	1 667
Pozostałe należności		
<i>Należności długoterminowe</i>	2 098	1 667

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności na 31 grudnia 2017 roku wyniosły 53 310 tys. PLN. W przeważającej części składają się z należności w tytułu dostaw i usług (46 574 tys. PLN). Inne istotne pozycje to kaucje związane z świadczonymi usługami budowlanymi (4 300 tys. PLN).

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności w przedziale od 14 do 45 dni. Wyjątek stanowią wpłacone kaucje z tytułu gwarancji wykonania robót, których okres spłaty w niektórych przypadkach przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Kaucje są dyskontowane przy wykorzystaniu rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych dla należności krajowych oraz rentowności 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla należności w walucie euro oraz uwzględniając ryzyko kredytowe klienta.

Wartość należności przeterminowanych wynosiła na koniec 2017 roku 23 210 tysięcy złotych. Wartość odpisu na należności handlowe na koniec roku obrotowego wynosiła 17 153 tysięcy złotych. Na koniec 2016 roku wartość należności przeterminowanych wynosiła 23 800 tysiące złotych, z czego odpis utworzono na kwotę 14 216 tysięcy złotych.

Odpisy na należności szacowane są w momencie, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

Struktura wiekowa oraz ruchy na odpisach aktualizujących należności handlowe zostały przedstawione przez Grupę w tabeli poniżej.

Grupa ocenia, że należności nie objęte odpisem zostaną uregulowane.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu dostaw i usług w kwocie 4 681 PLN (na dzień 31 grudnia 2016 roku: 8 259 PLN) zostały uznane za nieściągalne i w związku z tym objęte odpisem. Zmiany odpisu aktualizującego należności były następujące:

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
<i>Stan na początek okresu</i>	14 216	10 997
Odpisy ujęte jako koszt w okresie	3 897	8 259
Odpisy odwrócone ujęte jako przychód w okresie (-)	-1 576	-5 040
Odpisy wykorzystane (-)	-21	
Odpisy z nabycia spółek zależnych	784	
<i>Stan na koniec okresu</i>	17 299	14 216

Spółka ujęła w odpisach aktualizujących wartość kaucji odpis o wartości 134 tys. PLN w stosunku do jednego z Odbiorców z segmentu konstrukcji stalowych z Niemiec (dalej: Odbiorca). Odbiorca ten złożył w Spółce roszczenie na kwotę 1,7 mln PLN z tytułu szkód jakie rzekomo poniósł w wyniku opóźnień w realizacji kontraktów realizowanych w Sępólnie Krajeńskim przez PROJPRZEM MAKRUM S.A. Zarząd Spółki uznaje roszczenie Odbiorcy, powyżej utworzonego odpisu, za bezpodstawne, a Spółka rozważa jednocześnie możliwość skierowania przeciwko Odbiorcy pozwu o zapłatę wymagalnych kaucji.

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług, które na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe
<i>Należności krótkoterminowe zaległe:</i>				
do 1 miesiąca	1 996		6 148	
od 1 do 6 miesięcy	3 426		3 227	
od 6 do 12 miesięcy	310		289	
powyżej roku	58			
Zaległe należności finansowe	5 790		9 664	

27.1. Bieżące i zaległe krótkoterminowe należności finansowe

	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016	
	Bieżące	Zaległe	Bieżące	Zaległe
<i>Należności krótkoterminowe:</i>				
Należności z tytułu dostaw i usług	42 680	23 089	15 058	23 880
Odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu dostaw i usług (-)		-17 299		-14 216
Należności z tytułu dostaw i usług netto	42 680	5 790	15 058	9 664
Pozostałe należności finansowe	2 864		2 181	
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności (-)				
Pozostałe należności finansowe netto	2 864		2 181	
Należności finansowe	45 544	5 790	17 238	9 664

27.2. Rozrachunki z tytułu umów o usługi budowlane

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Szacowane wyniki z umów o usługę budowlaną		
Kwota przychodów z usług budowlanych początkowo ustalona w umowie	135 116	2 564
Koszty umowy poniesione do dnia bilansowego	44 674	1 541
Koszty pozostające do realizacji umowy	77 253	779
Szacunkowe łączne koszty umowy	121 927	2 320
Szacunkowe łączne wyniki z umów o usługę budowlaną, w tym:	13 189	243
Zyski (+)	13 301	243
Straty (-)	-112	

	Stan na 31 grudnia 2017	Stan na 31 grudnia 2016
Koszty umowy poniesione w roku bilansowym	44 674	1 541
Zysk brutto ujęty do dnia bilansowego (+)	5 004	153
Straty narastająco ujęte do dnia bilansowego (-)		-10
Przychody z umowy narastająco ujęte do dnia bilansowego	49 678	1 684
Kwoty zafakturowane do dnia bilansowego (faktury częściowe)	41 587	1 813
Rozliczenie z tytułu umów na dzień bilansowy (per saldo), w tym:	8 092	-129
należności z tytułu umów o usługę budowlaną	9 111	
zobowiązania z tytułu umów o usługę budowlaną	-1 020	129

28. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku suma środków pieniężnych zgromadzonych przez Jednostki Grupy Kapitałowej wynosiła odpowiednio 5 321 tysięcy złotych i 7 805 tysięcy złotych.

Suma środków pieniężnych denominowanych w EUR, posiadanych przez krajowe jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej, wyniosła na 31 grudnia 2017 roku 1 588 tysiące euro (na koniec 2016 roku 725 tysiące euro). Ponadto wartość wymienionych środków pieniężnych w walucie euro zwiększają środki zgromadzone przez jednostkę zagraniczną PROMStahl GmbH z siedzibą w Niemczech w kwocie 707 tysiące euro (na koniec 2016 roku 875 tysiące euro). Na dzień bilansowy środki pieniężne w walucie zostały przeliczone po kursie średnim ogłaszanych przez NBP na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne w banku i w kasie	4 824	7 805
Lokaty krótkoterminowe	498	
Środki pieniężne w banku i w kasie przypisane działalności zaniechanej	269	
	5 321	7 805

Na saldo środków pieniężnych o ograniczonej mocy dysponowania składają się środki zgromadzone na Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych.

29. Wyjaśnienia do pozycji rachunek przepływów pieniężnych

Zaprezentowane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych: zmiana stanu zapasów, zmiana stanu zobowiązań, zmiana stanu należności, zmiana stanu rezerw i zmiana stanu z tytułu umów budowlanych za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku różnią się od zmian stanu tych pozycji aktywów i zobowiązań wyznaczonych na podstawie sprawozdania z sytuacji finansowej. Głównym składnikiem tych różnic są wartości odpowiednio zapasów, zobowiązań, należności i rezerw Grupy Kapitałowej Makrum PM i spółki Modulo Parking Sp. z o.o. według stanu na dzień przejęcia (zgodnie z notą 37.1.) oraz sprzedaży spółki Makrum Sp. z o.o. według stanu na dzień zbycia udziałów (zgodnie z notą 37.2.), uwzględnione w zmianach stanu zaprezentowanych w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych.

30. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe/ rezerwowe

30.1. Kapitał podstawowy

Informacje o kapitale podstawowym zostały zaprezentowane w tabeli

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Liczba akcji	5 982 716	5 982 716
Wartość nominalna akcji (PLN)	1	1
Kapitał podstawowy (tys. PLN)	5 983	5 983

W ciągu roku obrotowego nie dokonano zmian w kapitale zakładowym Spółki.

	<i>od 1 stycznia do 31 grudnia 2017</i>	<i>od 1 stycznia do 31 grudnia 2016</i>
<i>Akcje wyemitowane i w pełni opłacone:</i>		
Liczba akcji na początek okresu	5 982 716	5 982 716
Liczba akcji na koniec okresu	5 982 716	5 982 716

Na dzień 31.12.2016 z ogólnej liczby akcji 5.982.716 sztuk, 387.000 serii A było uprzywilejowanych co do głosu, w ten sposób, że na jedną akcję przypadają 4 głosy na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy. 154.750 sztuk akcji imiennych pozbawiona była uprzywilejowania, a pozostała część akcji serii A, akcje serii A-1, B, C, D oraz E, tj. łącznie 5.440.966 sztuk akcji było akcjami zwykłymi na okaziciela.

W wyniku sprzedaży 387.000 akcji imiennych uprzywilejowanych przez dotychczasowych akcjonariuszy, akcje te utraciły uprzywilejowanie. Na dzień publikacji sprawozdania finansowego ogólna liczba głosów na Walnym Zgromadzeniu równa jest ilości akcji i wynosi 5.982.716 głosów. Z ogólnej liczby akcji 5.982.716 sztuk, 541.750 sztuk akcji serii A było akcjami imiennymi (bez uprzywilejowania), a pozostała część akcji serii A, akcje serii A-1, B, C, D oraz E, tj. łącznie 5.440.966 sztuk akcji było akcjami zwykłymi na okaziciela.

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

Jedynym Akcjonariuszem posiadającym na dzień publikacji sprawozdania finansowego ponad 5 % w ogólnej liczbie głosów jest Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A, która wraz z podmiotami zależnymi posiada 3.932.370 sztuk akcji stanowiących 65.73 % kapitału akcyjnego i dających 65.73% głosów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

30.1.1. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 1PLN i zostały w pełni opłacone.

30.1.2. Prawa akcjonariuszy

Na dzień bilansowy wszystkie wyemitowane akcje mają takie same prawa co do głosu, a liczba akcji równa się liczbie głosów i wynosi 5.985.716 głosów.

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

30.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale

Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. (wraz z podmiotami zależnymi)	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
- udział w kapitale	65,73%	47,64%
- udział w głosach	65,73%	39,90%

31. Pozostałe kapitały

31.1. Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej

Kapitał zapasowy został utworzony z nadwyżki wartości emisyjnej nad nominalną w kwocie 52.991 tys. złotych.

31.2. Pozostałe kapitały

<i>Pozostałe kapitały na 31 grudnia 2017</i>	za okres	
	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Kapitał z aktualizacji wyceny nieruchomości	4 333	4 333
Kapitał rezerwowy	31 838	31 838
Kapitał zapasowy	438	438
Różnice kursowe z konsolidacji (z przeliczenia sprawozdań zagranicznych jednostek zależnych)	-280	219
<i>Razem pozostałe kapitały na koniec okresu</i>	36 329	36 828

31.3. Niepodzielony zysk/(strata) oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zysk niepodzielony obejmuje również kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy.

Statutowe sprawozdanie finansowe Emitenta jest przygotowywane zgodnie z MSSF. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o zysk ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, Spółka jest zobowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki dominującej, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego Spółki. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PROJPRZEM MAKRUM S.A. i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

32. Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne

	Zobowiązania krótkoterminowe		Zobowiązania długoterminowe	
	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu:</i>				
Kredyty w rachunku kredytowym	3 052	439		
Kredyty w rachunku bieżącym	14 063	633		183
<i>Zobowiązania finansowe wyceniane według amortyzowanego kosztu</i>	<i>17 115</i>	<i>1 072</i>		<i>183</i>
<i>Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne razem</i>	<i>17 115</i>	<i>1 072</i>		<i>183</i>

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

Wykaz zabezpieczeń ustanowionych na majątku:

Rodzaj aktywów	Kredytobiorca	Kredytodawca	Rodzaj transakcji	Data zakończenia	Zabezpieczenia (rodzaj, wartość)
Nieruchomości	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Hipoteka umowna do kwoty 18.000 tys. PLN
Nieruchomości	Grupa	mBank S.A.	Linia na gwarancje	2017-04-28	Hipoteka umowna do kwoty 18.000 tys. PLN
Nieruchomości	Grupa	BZ WBK S.A.	Multilinia	2018-06-29	Hipoteka umowna łączna do kwoty 22.500 tys. PLN
Nieruchomości	Jednostka powiązana	BZ WBK S.A.	Kredyt inwestycyjny	2019-12-30	Hipoteka umowna łączna do kwoty 15.000 tys. PLN
Środki trwałe	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości
Środki trwałe	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości
Środki trwałe	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości
Środki trwałe	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości
Środki trwałe	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na rzeczach oznaczonych co do tożsamości
Środki trwałe	Grupa	PKO BP S.A.	Linia na gwarancje	2021-01-30	Zastaw rejestrowy na urządzeniu o wartości 333.629,55 PLN
Środki trwałe	Grupa	PKO BP S.A.	Linia na gwarancje	2021-01-30	Zastaw rejestrowy na urządzeniu o wartości 247.592,37 PLN
Środki trwałe	Grupa	PKO BP S.A.	Linia na gwarancje	2021-01-30	Zastaw rejestrowy na urządzeniu o wartości 207.165,44 PLN
Środki trwałe	Grupa	PKO BP S.A.	Linia na gwarancje	2021-01-30	Zastaw rejestrowy na urządzeniu o wartości 170.009,82 PLN
Środki trwałe	Grupa	PKO BP S.A.	Linia na gwarancje	2021-01-30	Zastaw rejestrowy na urządzeniu o wartości 81.069,10 PLN
Zapasy	Grupa	mBank S.A.	Kredyt w rachunku bieżącym	2018-06-29	Zastaw rejestrowy na zapasach do kwoty 5.000 tys. PLN

33. Pozostałe rezerwy

	Rezerwy na:			
	sprawy sądowe	naprawy gwarancyjne	premie dla pośredników sprzedaży	pozostałe rezerwy
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017				
<i>Stan na początek okresu</i>	497	880		1 589
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie		100	2 183	
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	-354			-203
Wykorzystanie rezerw (-)			-972	135
Zwiększenie przez połączenie jednostek gospodarczych				
Pozostałe zmiany (różnice kursowe netto z przeliczenia)				
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2017 roku	143	980	1 211	1 521
za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2016				
<i>Stan na początek okresu</i>	714	302		93
Zwiększenie rezerw ujęte jako koszt w okresie	192	640		1 423
Rozwiązanie rezerw ujęte jako przychód w okresie (-)	-20	-62		78
Wykorzystanie rezerw (-)	-400			-5
Zwiększenie przez połączenie jednostek gospodarczych				
Pozostałe zmiany (różnice kursowe netto z przeliczenia)	11			
Stan rezerw na dzień 31 grudnia 2016 roku	497	880		1 589

33.1. Rezerwa na naprawy gwarancyjne

Grupa tworzy rezerwę na koszty przewidywanych napraw gwarancyjnych oraz zwrotów produktów sprzedanych w ciągu ostatnich lat obrotowych w oparciu o poziom napraw gwarancyjnych oraz zwrotów odnotowanych w latach ubiegłych. Przewiduje się, że większość tych kosztów zostanie poniesiona w następnym roku obrotowym, a ich całość w ciągu 2-5 lat od dnia bilansowego. Założenia zastosowane do obliczenia rezerwy na naprawy gwarancyjne i zwroty, oparte zostały na bieżących poziomach sprzedaży, historycznych oraz aktualnych dostępnych informacjach na temat zgłoszonych reklamacji w 2-5- letnim okresie gwarancyjnym na wszystkie sprzedane produkty.

Wartość rezerwy na koniec 2017 roku wynosi 980 tys. zł.

33.2. Pozostałe rezerwy

Na saldo pozostałych rezerw składa się głównie utworzona w 2016 roku rezerwa na pozostałe ryzyka prawne.

34. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

34.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	32 218	20 210
Inne zobowiązania finansowe (kaucje)	6 301	2 295
Zobowiązania finansowe krótkoterminowe	38 518	22 505

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Pozostałe zobowiązania finansowe (kaucje)	2 006	1 543
Zobowiązania finansowe długoterminowe	2 006	1 543

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj termin płatności w przedziale od 14 do 45 dni. Wyjątek stanowią wpłacone kaucje z tytułu gwarancji wykonania robót, których okres spłaty w niektórych przypadkach przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Kaucje są dyskontowane za pomocą stopy średniej rentowności 2-, 5- lub 10-letnich krajowych obligacji skarbowych w przypadku zobowiązań krajowych oraz 2-, 5- lub 10-letnich niemieckich obligacji skarbowych dla zobowiązań zagranicznych z uwzględnieniem własnego ryzyka kredytowego.

34.2. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

	<i>31 grudnia 2017</i>	<i>31 grudnia 2016</i>
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	2 472	1 923
Przedpłaty i zaliczki otrzymane na dostawy	4 383	15
Zaliczki otrzymane na usługi budowlane	4 429	
Inne zobowiązania niefinansowe	14	
Zobowiązania niefinansowe krótkoterminowe	11 298	1 939

Kwota wynikająca z różnicy pomiędzy zobowiązaniami a należnościami z tytułu podatku od towarów i usług jest płacona właściwym władzom podatkowym w okresach miesięcznych.

34.3. Rozliczenia międzyokresowe

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu:</i>	186	140
Inne	186	140
<i>Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu:</i>	75	5
Inne rozliczenia	75	5

35. Zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała zobowiązań inwestycyjnych.

36. Zobowiązania i należności warunkowe

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Grupa Kapitałowa zawiera umowy o udzielenie gwarancji ubezpieczeniowych lub bankowych. Obejmują one w przeważającej mierze gwarancje dobrego wykonania kontraktu lub usunięcia wad i usterek i mają charakter typowy dla działalności budowlanej. Poniżej przedstawiono zestawienie gwarancji zakwalifikowanych w Grupie jako zobowiązania warunkowe, obowiązujących na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Należności warunkowe</i>		
<i>Wobec jednostek powiązanych:</i>		
Otrzymane poręczenia	2 538	
Razem jednostki powiązane	2 538	
<i>Wobec pozostałych jednostek:</i>		
Gwarancje otrzymane	1 933	2 212
Pozostałe jednostki razem	1 933	2 212
<i>Należności warunkowe razem</i>	4 471	2 212
<i>Zobowiązania warunkowe</i>		
<i>Wobec jednostek powiązanych:</i>		
Przystąpienie do długu	2 836*	
Razem jednostki powiązane	2 836	
<i>Wobec pozostałych jednostek:</i>		
Poręczenie spłaty zobowiązań	8 000	8 848
Gwarancje udzielone	25 921	6 475
Gwarancje udzielone do umów o usługę budowlaną		
Sprawy sporne i sądowe		
Sprawy sporne i sądowe z Urzędem Skarbowym	-	
Inne zobowiązania warunkowe	-	
Pozostałe jednostki razem	33 921	15 323
<i>Zobowiązania warunkowe razem</i>	36 757	15 323

*W dniu 30.01.2018 podpisany został aneks do umowy kredytowej, na mocy którego zwolniono Jednostkę Dominującą z przyłączenia do długu.

Wzrost zobowiązań warunkowych wynika z rozwoju grupy oraz nabycia nowych podmiotów. Transakcje nabycia zostały opisane w nocie 37.1 Nabycie jednostek zależnych.

36.1. Sprawy sądowe

Poniżej przedstawiono sprawy Projprzem Makrum S.A.:

Sprawa przeciwko Planet Inwest Sp. z o.o.

Pozew ze strony spółki zależnej Projprzem S.A. (powód) przeciwko Planet Inwest Sp. z o.o. (pozwany) o nakaz zapłaty kwoty 587.967,44 zł z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do nieruchomości w Kościelisku k. Zakopanego, na której w księdze wieczystej na rzecz powoda ustanowiono hipotekę. Pozew został złożony w związku z brakiem zapłaty ze strony dłużnika Dom M4 Sp. z o.o., za którego pozwana poręczyła. Powód uzyskał nakaz zapłaty, od którego pozwany złożył sprzeciw. Sprzeciw pozwanego został odrzucony przez Sąd w związku z nie uzupełnieniem braków sprzeciwu w terminie wskazanym przez Sąd. Sprawa została skierowana do postępowania egzekucyjnego. Odbyła się pierwsza licytacja, jednakże pomimo zakończenia licytacji z wylicytowaną określoną kwotą dłużnik złożył wniosek o wyłączenie komornika z prowadzonego postępowania egzekucyjnego i nie doszło do przybicia wylicytowanej kwoty do czasu rozstrzygnięcia wniosku dłużnika.

Sprawa przeciwko Palfinger Dreggen AS

Pozew ze strony Makrum Project Management Sp. z o.o. przejętej przez Projprzem Makrum S.A. przeciwko Palfinger Marine AS (dawniej Palfinger Dreggen AS) Powód wystąpił o zapłatę kwoty 54.443,17 EUR tytułem wynagrodzenia za wykonany przedmiot umowy - dostawa dźwigu. W sprawie nie wyznaczono jeszcze pierwszej rozprawy.

Sprawa przeciwko VIA Logistic Nadia El Dursi Michał Pulcyn spółka cywilna

Pozew ze strony spółki zależnej Makrum Project Management Sp. z o.o. przejętej przez Projprzem Makrum S.A. przeciwko VIA Logistic Nadia El Dursi Michał Pulcyn spółka cywilna o zapłatę odszkodowania w wysokości 44.817,97 zł w związku z niewykonaniem umowy przewozu przez pozwanych. Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa. W sprawie nie zapadło jeszcze żadne rozstrzygnięcie Sądu.

Sprawa restrukturyzacyjna Dom M4 Sp. z o.o.

Sprawa restrukturyzacyjna dłużnika Projprzem S.A tj. Dom M - 4 Sp. z o.o., która zgłosiła wniosek o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego w trybie przyspieszonym. Projprzem S.A. ma zgłoszoną wierzytelność w wysokości 2.314.655,96 zł. Propozycja układowa dłużnika w postępowaniu w stosunku do grupy wierzycieli, w której znajduje się Spółka jest redukcja należności głównej o 25% i wszystkich odsetek oraz kosztów procesu kosztów postępowania egzekucyjnego. W wyniku głosowania wierzycieli nad propozycją układu Sąd Rejonowy Bydgoszczy wydał postanowienie zatwierdzające przyjęcie układu. Zgodnie ze sprostowanym postanowieniem zatwierdzającym układ zredukowana należność powinna być uregulowana do dnia 31.03.2019r. Do dnia publikacji niniejszego raportu nie została uregulowana żadna kwota.

Sprawa z powództwa Krzysztofa Żądło

13.03.2015 złożono sprzeciw od nakazu zapłaty wydanego w dniu 29.01.2015 z powództwa p. Krzysztofa Żądło o zapłatę 42.378,15 zł. Spółka Projprzem Makrum S.A. jest pozwana jako Wykonawca robót budowlanych przez dalszego podwykonawcę. Sprawa w toku.

Sprawa w postępowaniu upadłościowym Budopol S.A.

Zgłoszenie przez Spółkę roszczenia w postępowaniu upadłościowym dłużnika spółki Budopol S.A., w którym spółka zgłosiła roszczenie pierwotnie w wysokości 793.805,46 zł. Obecnie na liście jest wpisana łączna kwota: 458.524,97 zł.. Sprawa w toku.

Poniżej przedstawiono sprawy Promstahl Polska Sp. z o.o.

1. sprawa z powództwa Promstahl Polska Sp. z o.o. p-ko p. Arkadiuszowi Nagieć o zapłatę 175.383,00 zł, po uzyskaniu nakazu zapłaty pozwany złożył sprzeciw domagając się oddalenia powództwa. Sprawa w toku.
2. Sprawa z powództwa Promstahl Polska Sp. z o.o. p-ko Pro-Inwest S.A. o zapłatę 30.072,00 zł, po uzyskaniu nakazu zapłaty pozwany złożył sprzeciw domagając się oddalenia powództwa. Sprawa w toku.
3. Sprawa z powództwa p. Jacka Kuca o odszkodowanie w związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem stosunku pracy, w którym powód domaga się od Promstahl Polska Sp. z o.o. m.in. zapłaty 35.200 zł wraz z odsetkami.
4. Zgłoszenie przez Spółkę roszczenia w postępowaniu upadłościowym dłużnika z Rosji spółki Intechstroy, w którym spółka zgłosiła roszczenie w wysokości 1.638.034,68 EUR. Dłużnik zakwestionował roszczenie Spółki. Sprawa w toku.
5. Zgłoszenie przez Spółkę roszczenia w postępowaniu upadłościowym dłużnika z Białorusi spółki ZAO Alfa Skład, w którym spółka zgłosiła roszczenie w wysokości 112.888,01 EUR. Sprawa w toku.

W ocenie Zarządu nie jest możliwe, poza sprawami związanymi z dochodzeniem wierzytelności od Dom M4 Sp. z o.o. i Planet Invest Sp. z o.o.) oszacowanie prawdopodobieństwa rozstrzygnięć Sądowych w sprawach wytoczonych przez Grupę. W przypadku postępowania egzekucyjnego wobec Planet Invest i realizacji postępowania układowego z Dom M4, w ocenie Zarządu istnieje realne prawdopodobieństwo odzyskania przynajmniej części dochodzonych kwot.

36.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów. Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

W spółce zależnej trwały na dzień bilansowy czynności kontrolne podatku VAT za 2016 rok. Po dniu bilansowym Urząd Skarbowy przelał na rachunek bankowy Spółki zależnej objęty kontrolą podatek VAT wraz z odsetkami.

37. Połączenia jednostek

37.1. Nabycie jednostek zależnych

Nabycie Projprzem Budownictwo Sp. z o.o.

W dniu 2 stycznia 2017 roku Jednostka Dominująca zawarła ze spółką Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. umowę zbycia udziałów, na podstawie której Jednostka Dominująca nabyła wszystkie 1000 udziałów w spółce Hotel 3 GKI Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy za cenę 0,50 złotych za jeden udział tj. łącznie 500 zł. W dniu 3 lutego 2017 roku została zarejestrowana w KRS zmiana brzmienia firmy Spółki na: PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o.

Skutki transakcji nabycia udziałów PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. przez Jednostkę Dominującą zostały rozliczone i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z zasadami przewidzianymi w

MSSF 3 dla połączeń biznesowych. Zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej, takie ujęcie najlepiej odzwierciedla rzeczywisty wpływ tej transakcji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań spółki PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. na dzień nabycia kształtowała się następująco:

Aktywa	Wartość godziwa na dzień nabycia (w tysiącach PLN)
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	2
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	9
Aktywa razem	15
Zobowiązania	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	-
Zobowiązania razem	-
Możliwe do zidentyfikowania aktywa netto w wartości godziwej	15
Zysk na okazyjnym nabyciu	9

Głównym celem nabycia spółki PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. było wznowienie działalności w zakresie budownictwa przemysłowego w wyodrębnionym podmiocie zależnym.

Nabycie Makrum Project Management Sp. z o.o.

W dniu 23 marca 2017 roku Jednostka Dominująca zawarła ze spółką Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. umowę zbycia udziałów, na podstawie której Jednostka Dominująca nabyła wszystkie 23 716 udziałów w spółce Makrum Project Management Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy za cenę 1 308 zł za jeden udział tj. łącznie 31 021 tys. PLN.

Skutki transakcji nabycia udziałów Makrum Project Management Sp. z o.o. przez Jednostkę Dominującą zostały rozliczone i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z zasadami przewidzianymi w MSSF 3 dla połączeń biznesowych. Zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej, takie ujęcie najlepiej odzwierciedla rzeczywisty wpływ tej transakcji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej.

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań spółki Makrum Project Management Sp. z o.o. na dzień nabycia kształtowała się następująco:

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

AKTYWA	Wartość godziwa na dzień nabycia (w tysiącach PLN)
Wartości niematerialne	1 768
Rzeczowe aktywa trwałe	12 294
Pożyczki	2 030
Pozostałe aktywa finansowe	42
Rozliczenia międzyokresowe	1 949
Zapasy	1 484
Należności z tytułu umów o usługę budowlaną	2 563
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	6 565
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	56
Aktywa razem	28 751
ZOBOWIĄZANIA	
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	17 228
Leasing finansowy	4 815
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	389
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	1 320
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	4 082
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe	939
Zobowiązania razem	28 772
Możliwe do zidentyfikowania aktywa netto w wartości godziwej	-22
Wartość firmy	31 019

Nabycie MODULO Parking Sp. z o.o.

W dniu 21 grudnia 2017 roku Jednostka zależna PROMStahl Polska Sp. z o.o. zawarła ze spółką Grupa Kapitałowa IMMOBILE S.A. umowę zbycia udziałów, na podstawie której PROMStahl Polska Sp. z o.o. nabyła wszystkie 35 000 udziałów w spółce MODULO Parking Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy za cenę 0,30 zł za jeden udział tj. łącznie 10 500 PLN. Umowa sprzedaży zawierała cenę warunkową (332 tys. PLN). Spełnienie warunków było wysoce prawdopodobne w związku z czym wartość ta została uwzględniona w rozliczeniu. Po dniu bilansowym cena warunkowa została zrealizowana.

Skutki transakcji nabycia udziałów MODULO Parking Sp. z o.o. przez Jednostkę zależną zostały rozliczone i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zgodnie z zasadami przewidzianymi w MSSF 3 dla połączeń biznesowych. Zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej, takie ujęcie najlepiej odzwierciedla rzeczywisty wpływ tej transakcji na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej.

Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego do publikacji rozliczenie księgowe transakcji nie zostało zakończone. W związku z tym, w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Zarząd Jednostki Dominującej uwzględnił tymczasowe wartości pozycji wynikających ze sprawozdania finansowego MODULO Parking Sp. z o.o. na moment nabycia udziałów. Zgodnie z treścią MSSF 3, Zarząd Jednostki Dominującej dokona retrospektywnie stosownych korekt tymczasowych wartości o skutki okoliczności, które istniały na moment nabycia udziałów, a także ujmie ewentualne dodatkowe aktywa i zobowiązania. Zarząd Jednostki Dominującej zamierza zakończyć proces wyceny i ujmowania pozycji ujętych w sposób tymczasowy do dnia 31 grudnia 2018 roku.

Przyjęte wielkości przejmowanego majątku ujęte w celu rozliczenia nabycia na dzień 31 grudnia 2017 roku:

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

AKTYWA	Wartość godziwa na dzień nabycia (w tysiącach PLN)
Wartości niematerialne	1 275
Rzeczowe aktywa trwałe	391
Pożyczki	42
Rozliczenia międzyokresowe	3
Zapasy	1 301
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	535
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	157
Aktywa razem	3 704
ZOBOWIĄZANIA	
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	1 423
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	28
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	1 934
Zobowiązania razem	3 413
Możliwe do zidentyfikowania aktywa netto w wartości godziwej	291
Wartość firmy	51

37.2. Zbycie jednostek zależnych

W dniu 22.12.2017 roku PROJPRZEM MAKRUM SA sprzedała 100% udziałów w MAKRUM Sp. z o.o. do jednostki zależnej, należącej do Grupy Kapitałowej Immobile S.A., CDI Konsultanci budowlani Sp. z o.o.

Cena transakcji sprzedaży została ustalona na bazie dokonanej wyceny, i wyniosła 623 tys. zł. Wartość aktywów netto tej spółki na dzień sprzedaży była ujemna i wynosiła 246 tys. zł.

W wyniku tej transakcji Grupa ujawniła wynik dodatni w wartości 869 tys. zł.

38. Informacje o podmiotach powiązanych

Grupa Kapitałowa PROJPRZEM MAKRUM S.A. posiada podmioty powiązane. Grupa od dnia 29 listopada 2016 roku funkcjonuje w ramach Grupy Kapitałowej Immobile S.A.

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi

	Przychody z działalności operacyjnej od 01.01 do 31.12.2017	Należności na dzień 31.12.2017
Sprzedaż do:		
Jednostka dominująca	190	610
Inne podmioty powiązane, w tym:	5 384	2 633
<i>Usługi budowlane</i>	4 445	29
<i>Sprzedaż jednostki zależnej</i>	631	631
Razem	5 574	3 242
Zakup od:		
	Zakup (koszty, aktywa) od 01.01 do 31.12.2017	Zobowiązania na dzień 31.12.2017
Jednostka dominująca, w tym:	33 904	2 525
<i>nabycie jednostek zależnych</i>	31 353	1 601
Inne podmioty powiązane	1 288	950
Razem	35 191	3 475

<i>Pożyczki (saldo na dzień 31.12.2017)</i>	Udzielone	Otrzymane
Jednostka dominująca <i>-objęte odpisem</i>		
Inne podmioty powiązane <i>-objęte odpisem</i>	1 088	
	497	
Razem	590	

38.1. Jednostka stowarzyszona

Na dzień 31 grudnia 2017 roku spółka posiada 40% udziałów w IFP Transylwania S.R.L.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie posiadała spółki stowarzyszonej.

38.2. Wspólne przedsięwzięcie, w którym jednostka dominująca jest współnikiem

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Grupa nie była współnikiem we wspólnym przedsięwzięciu.

38.3. Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi

Warunki transakcji przeprowadzonych z podmiotami powiązаныmi nie odbiegają od transakcji przeprowadzonych na zasadach rynkowych.

38.4. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

W okresie objętym sprawozdaniem Grupa nie udzieliła żadnemu członkowi Zarządu pożyczki.

38.5. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

Zgodnie z MSR 24.9 Grupa wykazuje transakcje z członkami Zarządu PROJPRZEM MAKRUM S.A. i tak w 2017 roku Grupa wypłaciła należne wynagrodzenia za pełnione funkcje Członków Zarządu wykazane w nocie 38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy.

Inne transakcje nie występowały.

38.6. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

38.6.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	w Spółce dominującej Wynagrodzenie	Razem
Okres od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017		
Anna Zarzycka-Rzepecka - Prezes Zarządu (27.08.2014 - 23.12.2015)		
Marcin Lewandowski - Członek Zarządu (27.08.2014 - 29.11.2016)		
Władysław Pietrzak - Prezes Zarządu (07.01.2016 - 29.11.2016)		
Jerzy Rafał - Prezes Zarządu (od dnia 30.11.2016)	17	17
Winiecki Sławomir - Wiceprezes Zarządu (od dnia 30.11.2016)	17	17
Szczeblewski Piotr - Prezes Zarządu (od dnia 11.04.2017)	331	331
Szczechowski Dariusz - Prezes Zarządu (od dnia 11.04.2017)	265	265
Razem	630	630

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	w Spółce dominującej Wynagrodzenie	Razem
Okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016		
Anna Zarzycka-Rzepecka - Prezes Zarządu (27.08.2014 - 23.12.2015)	20	20
Marcin Lewandowski - Członek Zarządu (27.08.2014 - 29.11.2016)	282	282
Władysław Pietrzak -Prezes Zarządu (07.01.2016 - 29.11.2016)	219	219
Jerzy Rafał - Prezes Zarządu (od dnia 30.11.2016)	5	5
Winiecki Sławomir -Wiceprezes Zarządu (od dnia 30.11.2016)	5	5
Razem	531	531

	w Spółce dominującej Wynagrodzenie	Razem
Okres od 1 stycznia 2017 do 31 grudnia 2017		
Jerzy Rafał	30	30
Winiecki Sławomir	30	30
Marczuk Marcin	30	30
Kamiński Sławomir	37	37
Skrocki Dariusz	90	90
Cyprysiak Lech	30	30
Babiaczyk Mirosław	36	36
Nowakowski Jacek	28	28
Fortuna Piotr	78	78
Razem	389	389

Okres od 1 stycznia 2016 do 31 grudnia 2016		
Wojciech Włodarczyk		
Jarosław Skiba	35	35
Jarosław Karasiński	35	35
Eryk Karski	63	63
Anna Klimkiewicz	63	63
Mariusz Ostrowski	33	33
Królikowski Michał	29	29
Gawryś Piotr	35	35
Skrocki Dariusz	56	56
Cyprysiak Lech	5	5
Babiaczyk Mirosław	7	7
Nowakowski Jacek	5	5
Fortuna Piotr	7	7
Razem	373	373

39. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku w podziale na rodzaje usług:

Rodzaj usługi	rok zakończony 31 grudnia 2017*	rok zakończony 31 grudnia 2016*
Obowiązkowe badanie jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego	135	174
Przegląd jednostkowego i skonsolidowanego skróconego sprawozdania finansowego	50	85
Pozostałe usługi	75	
Razem	260	259

* odnosi się do Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

40. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, umowy leasingu finansowego i dzierżawy z opcją zakupu, środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim walutowe kontrakty terminowe typu *forward*. Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem walutowym powstającym w toku działalności Grupy.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych. Wielkość tego ryzyka w okresie została przedstawiona w nocie 40 i 41. Zasady rachunkowości Grupy dotyczące instrumentów pochodnych zostały omówione w nocie 8.

40.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych. Jednakże, z uwagi na stosunkowo niskie długoterminowe zobowiązania finansowe Grupy ryzyko to jest znikome.

40.2. Ryzyko walutowe

Znaczący udział sprzedaży w walucie euro w strukturze przychodów Grupy sprawia, że istotny wpływ na wyniki finansowe oraz na poziom rentowności kontraktów wywiera kształtowanie się kursu złotego względem tej waluty. Grupa w celu ograniczenia ryzyka walutowego stosuje instrumenty dostępne na rynku finansowym i korzysta przede wszystkim z terminowych instrumentów finansowych (typu *forward* lub *opcji*).

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość zysku (straty) brutto (w związku ze zmianą wartości godziwej aktywów i zobowiązań pieniężnych) oraz całkowitych dochodów ogółem Grupy (z tytułu zmiany wartości godziwej kontraktów terminowych typu *forward* i zabezpieczeń inwestycji netto) na racjonalnie możliwe wahania kursu euro przy założeniu niezmienności innych czynników.

GRUPA KAPITAŁOWA PROJPRZEM MAKRUM S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach PLN)

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
	PLN	PLN
Należności handlowe	20 110	4 546
Środki pieniężne	3 242	733
Zobowiązania handlowe	-14 907	-3 370
Kredyty	-364	-82
Leasing	-1 778	-402
Expozycja brutto	6 303	1 425
Kontrakty walutowe	412	
Expozycja netto	6 715	1 425

	Wahania kursu EUR	Wpływ na wynik finansowy:		Wpływ na inne dochody całkowite:	
	EUR	w PLN	razem	EUR	razem
Stan na 31 grudnia 2017					
Wzrost kursu walutowego	10%	245	245		
Spadek kursu walutowego	-10%	-245	-245		
Stan na 31 grudnia 2016					
Wzrost kursu walutowego	10%	630	630		
Spadek kursu walutowego	-10%	-630	-630		

Na dzień 31 grudnia 2017 roku, Grupa posiadała kontrakty zabezpieczające typu forward o wartości 4.412 tys. EUR. Wycena dokonana na dzień bilansowy wyniosła 412 tys. zł.

W roku ubiegłym na dzień 31 grudnia 2016 roku, Grupa nie posiadała kontraktów zabezpieczających. Grupa zawiera określone transakcje w walutach obcych (euro). W związku z tym pojawia się ryzyko zmienności kursów walut. Ryzykiem tym zarządza się przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward. Transakcje te zawierane są w celu zmniejszenia wartości narażonej na ryzyko.

40.3. Ryzyko cen towarów

W Spółce nie występują istotne koncentracje ryzyka cen towarów.

40.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko to jest związane z tym, że kontrahent nie dopełni umownych zobowiązań, w wyniku czego Grupa poniesie straty finansowe; pozycją narażoną na ryzyko kredytowe są należności z tytułu dostaw i usług.

Grupa stosuje zasadę dokonywania transakcji przede wszystkim z kontrahentami o sprawdzonej wiarygodności kredytowej. Korzysta przy tym z dotychczasowego doświadczenia i współpracy z danym klientem oraz z informacji finansowych uzyskiwanych od firm zajmujących się obrotem informacjami gospodarczych (wywiadowni gospodarczych). Narażenie Grupy na ryzyko wiarygodności kredytowej kontrahentów jest stale monitorowane, co dotyczy w szczególności odbiorców powodujących występowanie koncentracji ryzyka kredytowego. W przypadku wystąpienia należności przeterminowanych bądź zagrożonych następuje ograniczenie bądź wstrzymanie sprzedaży zgodnie z obowiązującymi procedurami i indywidualnie rozpatrywana jest procedura uruchomienia windykacji należności. Na dzień bilansowy należności uznane za trudno ściągalne Grupa objęła odpisem aktualizującym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi Spółka realizuje poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Spółka zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to banki posiadające rating na wysokim poziomie, a także dysponujące odpowiednim kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową.

40.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności/ zapadalności zarówno inwestycji, jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, akcje uprzywilejowane, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2017 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

	Krótkoterminowe:		Długoterminowe:			Przepływy razem przed zdyskontowaniem
	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Stan na 31 grudnia 2017						
Kredyty w rachunku kredytowym	3 052					3 052
Kredyty w rachunku bieżącym	14 063					14 063
Pożyczki						
Dłużne papiery wartościowe						
Leasing finansowy	1 201	1 197	3 317			5 716
Pochodne instrumenty finansowe	412					412
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	37 842		2 006			39 848
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	56 159	1 197	5 323			63 091

	Krótkoterminowe:		Długoterminowe:			Przepływy razem przed zdyskontowaniem
	do 6 m-cy	6 do 12 m-cy	1 do 3 lat	3 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Stan na 31 grudnia 2016						
Kredyty w rachunku kredytowym	220	220	198			637
Kredyty w rachunku bieżącym	633					633
Pożyczki	3 008					3 008
Dłużne papiery wartościowe						
Leasing finansowy	1 022	558	1 434	303		3 317
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	22 310	195	899	474	294	24 172
Ekspozycja na ryzyko płynności razem	27 192	972	2 531	777	294	31 767

Wykazane w powyższych tabelach instrumenty pochodne zostały zaprezentowane w wartościach brutto niezdyktowanych płatności. Jednak, kontrakty te mogą być rozliczone w wartościach brutto lub w kwotach netto. Poniższe tabele prezentują uzgodnienie tych wartości do wartości bilansowych instrumentów pochodnych:

41. Instrumenty finansowe

41.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Według oceny Grupy wartość godziwa środków pieniężnych, krótkoterminowych lokat, należności z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu dostaw i usług, kredytów w rachunku bieżącym oraz pozostałych zobowiązań krótkoterminowych nie odbiega od wartości bilansowych głównie ze względu na krótki termin zapadalności.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz na dzień 31 grudnia 2016 roku, Grupa posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej:

Klasa instrumentu finansowego	Poziom 1	Poziom 2	Razem wartość godziwa
Stan na 31 grudnia 2017			
<i>Aktywa:</i>			
Akcje spółek notowanych	84		84
Instrumenty pochodne handlowe		418	418
<i>Aktywa razem</i>	84	418	502
Wartość godziwa netto	84	418	502
Stan na 31 grudnia 2016			
<i>Aktywa:</i>			
Akcje spółek notowanych	84		84
Instrumenty pochodne handlowe		6	6
<i>Aktywa razem</i>	84	6	90
Wartość godziwa netto	84	6	90

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku, ani też w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku, nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty z/ do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

41.2. Ryzyko stopy procentowej

W poniższej tabeli przedstawiona została wartość bilansowa instrumentów finansowych Grupy narażonych na ryzyko stopy procentowej, w podziale na poszczególne kategorie wiekowe.

	Wahania stopy	Wpływ na wynik finansowy		Wpływ na inne całkowite dochody	
		31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Wzrost stopy procentowej	1%	208	64	0	0
Spadek stopy procentowej	-1%	-208	-64	0	0

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/ wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

Grupa zawiera określone transakcje w walutach obcych (euro). W związku z tym pojawia się ryzyko zmienności kursów walut. Ryzykiem tym zarządza się przy wykorzystaniu walutowych kontraktów forward. Transakcje te zawierane są w celu zmniejszenia wartości narażonej na ryzyko..

41.3. Zabezpieczenia

W Grupie nie tworzono rachunkowości zabezpieczeń.

42. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej, Grupa może zmienić wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy, zwrócić kapitał akcjonariuszom lub wyemitować nowe akcje. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
<i>Kapitał:</i>		
Kapitał własny	101 377	91 030
Kapitał	101 377	91 030
<i>Źródła finansowania ogółem:</i>		
Kapitał własny	101 377	91 030
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	17 115	1 255
Leasing finansowy	5 496	3 163
Źródła finansowania ogółem	123 989	95 448
Wskaźnik kapitału do źródeł finansowania ogółem		
<i>EBITDA</i>		
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	14 996	-2 339
Amortyzacja	4 084	4 770
EBITDA	19 081	2 431
<i>Dług:</i>		
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	17 115	1 255
Leasing finansowy	5 496	3 163
Dług	22 611	4 418
Wskaźnik długu do EBITDA *	1,19	1,82

*EBITDA to wynik z działalności przedsiębiorstwa, który jest osiąganym przy wykorzystaniu kapitałów własnych, jak i finansowania zewnętrznego w postaci długu (pożyczki, kredyty) czy kredytu kupieckiego (zobowiązania handlowe o przedłużonym terminie płatności).

43. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku kształtowało się następująco:

	od 1 stycznia do 31 grudnia 2017	od 1 stycznia do 31 grudnia 2016
Pracownicy umysłowi	189	102
Pracownicy fizyczni	198	314
Razem	387	416

44. Zdarzenia następujące po dniu bilansowym

W dniu 15.02.2018r. PROJPRZEM Budownictwo Sp. z o.o. zawarła umowę ze spółką Shapers' Polska Sp. z o.o. (dalej Inwestor), której przedmiotem jest realizacja przez spółkę zależną na rzecz Inwestora zadania inwestycyjnego polegającego na rozbudowie i przebudowie zabudowy produkcyjno- magazynowo-biurowo-socjalnej wraz ze zmianą sposobu użytkowania jej części dla nieruchomości w Bydgoszczy. Za wykonanie przedmiotu umowy spółce zależnej należne będzie wynagrodzenia w wysokości 11.289.000,00 zł netto powiększone o należny podatek VAT.

Bydgoszcz, dn. 29 marca 2018 roku

Podpisy Zarządu:

Prezes Zarządu
Piotr Szczeblewski

Wiceprezes Zarządu
Dariusz Szczechowski

Osoba, której powierzono sporządzenie Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego:

Grant Thornton Frąckowiak sp. z o.o. sp. k.